21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1999 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 218 (1964)

Ազգ

Azg
armenian daily

Ինտերմոթոր Արմենիա ՓԲԸ
Intermotor Armenia JV CJSC
General Distributor for DaimlerChrysler in Armenia
Արամի փ., թիվ 2, Երևան, 375010, Հայաստան
Հեռ. (374-2) 581275, 528085, ֆաքս (374-2) 565179
Mercedes-Benz
The Future of the Automobile
Ավտոմեքենայի ապագան

ՇՈՒԿԱ

Ստանդարտների «պատերազմ» բենզինի շուկայում

«Մեր ստանդարտներն ուրիշ են, «Հայթեկսստանդարտինը» ուրիշ», պնդում են բենզին ներմուծողները

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒԽՈՅԱՆ

Օրերս «Հայթեկսստանդարտի» տարածած ինֆորմացիայի համաձայն, Երեւանի 14 տարբեր բենզալցման կայաններում կատարած ստուգայցից պարզվել է, որ Աի-93 եւ Աի-95 տիպերի հորերից ավտոմեքենաներ լցվող վառելանյութը նույն Ա-76-ն է։ Տեղեկացնելով թյուրիմացության մեջ գցող եւ որակյալ բենզինի անվան տակ թանկ գներով բենզին վաճառողների մասին, հաղորդագրությունը զգուշացնում է վարորդներին՝ թույլ չտալ իրենց խաբել։ Նույն աղբյուրի համաձայն, վարչական պատասխանատվության ենթարկման մասին ակտեր են կազմվել 5 կազմակերպության՝ «Հայնավթամթերք» ՊՓԲԸ-ի, «Վանյան Պոլինա» ԱՁ-ի, «2x2» լցակայանի, ինչպես նաեւ բենզինի ներկրմամբ զբաղվող երկու ընկերությունների՝ «Միկա Արմենիայի» եւ «Ֆլեշի» նկատմամբ՝ իրենց լցակայաններում վերոնշյալ խախտումների համար։ Անկասկած նման հայտարարությունը որոշակի իրարանցում է առաջացրել բենզինի շուկայում եւ առաջին հերթին մեծ վնասներ կարող է հասցնել ներկրողներին։ Նրանցից մի քանիսի **«Ազգին»** տված մեկնաբանությունների համաձայն, պարզվում է, «Հայթեկսստանդարտը» ոչ մի սենսացիոն հայտնագործություն էլ չի արել, ամբողջ խնդիրն այն է, որ նա աշխատում է դեռեւս 79 թ.-ից գործող բենզինի խորհրդային ստանդարտներով, իսկ ներկրողները միջազգային ստանդարտներով։ Միաժամանակ չբացառելով նաեւ խախտումները, որը կարող է լինել ոչ թե ներկրողի, այլ մանրածախ վաճառողի կողմից, կազմակերպությունների ներկայացուցիչների պնդմամբ իրենք պատրաստ են ապացուցելու, որ «Հայթեկսստանդարտի» հայտարարությունը չի համապատասխանում իրականությանը։

Տես ▸ էջ 2

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

«Ինձ թվում է՝ օպոզիցիա չկա նախագահի դեմ»

Վարչապետ Արամ Սարգսյանը ե՛ւ աշխատում է, ե՛ւ սովորում, իսկ նախագահը փորձ ունի

«Ինչո՞ւ պետք է արտահերթ նախագահական ընտրություններ լինեն», հարցադրմանը վարչապետ Արամ Սարգսյանը ՀՀԿ ընդլայնված նիստի խորհրդից հետո պատասխանեց բեական շեշտադրումներով. «Եթե կան դրա համար օբյեկտիվ, սուբյեկտիվ պայմաններ, խնդրում եմ ինձ ասեք, իսկ եթե ոչ... Ինձ թվում է օպոզիցիա չկա նախագահի դեմ, հիմնականում թերթային կարծիքներ են, մեկնաբանություններ, որ իրենց իմաստով բուլվարային խոսակցություններ են»։ Արամ Սարգսյանի դժգոհության գրեթե բոլոր նետերն ուղղվեցին առ մամուլ, այդպես անվանեց է։ Նա անգամ խոստովանեց. «Ես երեւի սկսեմ մամուլ չկարդալ... Ներկա աշխարհաքաղաքական իրավիճակի մեջ հակադրության մասին խոսելն անիմաստ եմ համարում։ Նախագահը կատարում է իր պարտականությունները՝ ելնելով Սահմանադրությունից, ես կատարում եմ իմ վարչապետական պարտականությունները՝ ելնելով Սահմանադրությունից։ Գնահատել պետք է յուրաքանչյուրին կատարած աշխատանքներով»։ Այս արձանագրումից հետո վարչապետը դիվանագիտորեն իր աշխատանքը գնահատեց բավարար, իսկ նախագահի վերաբերյալ փաստեց, թե նա ունի համապատասխան փորձ։ Արամ Սարգսյանն անկեղծ էր՝ ինքը համաձայնել է վարչապետ դառնալ միայն մի բանի համար, որ երկրում լինի կայունություն. «Այս էտապում, ինձ թվում է, ես կայունության խնդիրը լուծեցի... Ներկա վիճակում Հայաստանն ինչքան հզոր, այնքան քարտերն ամուր»։ Սադրիչ հարցին, թե Ռոբերտ Քոչարյանի աշխատակազմի նախկին ղեկավարի կալանավորումը չի՞ նշանակում հոկտեմբերի 27-ի դեպքերին նախագահի մասնակցություն, վարչապետը կտրուկ արձագանքեց. «Ալիկ Հարությունյանի մասնակցությունը բացարձակ չի նշանակում նախագահի մասնակցություն, բացարձակ»։ Վարչապետը [illegible] էր, նա հարթեց նաեւ Սերժ Սարգսյանի իրենից շուտ Մոսկվա մեկնելու եւ վարչապետ Պուտինի հետ բանակցելու մասին տարակարծությունները. «Մոսկվայից վերադառնալուց հետո մենք հանդիպեցինք, երբ Սերժ Սարգսյանն ուզեց ներկայացնի իր հանդիպումները, ես ինքս նրան պատմեցի իմ հանդիպումները։ Սերժ Սարգսյանը նախագահի աշխատակազմի աշխատող է եւ իր հանդիպման արդյունքները պետք է ներկայացնի նախագահին, ոչ թե ինձ։ Նա պարտավոր չէր»։

Սահմանադրական փոփոխությունների խնդրին Արամ Սարգսյանն իրատես բացատրություն տվեց. «Նախագահը բազմիցս ընդունել է, որ ներկայիս Սահմանադրությունն ավելի շատ նախագահական է, եւ պետք է՝ բեռը բաշխվի, պարտականություններն ու իրավունքները պետք է վերաբաշխվեն խորհրդարանի եւ կառավարության միջեւ։ Ես ընդունում եմ դա դրական»։ Վարչապետը փորձում է քաղաքական դաշտի կենտրոնում կանգնել, իսկ կենտրոնամետությունը կամ ոսկե միջինն ամենաշահեկան դիրքն է։

Ն. Պ.

ԿԸՀ-ի նախագահը ներկայացրեց Պետդումայում տեղերի բաշխման «ենթադրական» գնահատականը

ՄՈՍԿՎԱ, 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Ալեքսանդր Վեշնյակովը այդ գնահատականը հայտնեց այսօր «Ընտրություններ-99» դաշնային տեղեկատվական կենտրոնում կայացած մամլո ասուլիսում։ Նրա գնահատմամբ, որը հիմնված է նախնական տվյալների վրա, նոր Դումայում տեղերի հնարավոր բաշխումը կարող է ունենալ հետեւյալ տեսքը. ՌԴ կոմկուս՝ 68 տեղ կուսակցական ցուցակներով եւ 40՝ ըստ միամանդատ օկրուգների, «Միասնություն» միջտարածաշրջանային շարժում համապատասխանաբար 66 եւ 10, «Հայրենիք-Ողջ Ռուսաստան»՝ 33 եւ 29, «Աջ ուժերի միություն»՝ 24 եւ 5, «Յաբլոկո»՝ 17 եւ 5, «Ժիրինովսկու դաշինք»՝ 17 տեղ կուսակցական ցուցակներով։ Ըստ նախնական գնահատումների, այդ դաշինքի ոչ մի թեկնածու ոչ մի հնարավորություն չունի հաղթանակ տանելու միամանդատ օկրուգում։

Ռուսաստանի ընտրությունների մասին մեր մեկնաբանի հոդվածը՝ 5-րդ էջում

Ալեխան Հարությունյանը կալանավորված է

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Դեկտեմբերի 18-ին զինդատախազությունը միջնորդությամբ դիմել է մայրաքաղաքի Արաբկիր եւ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների առաջին ատյանի դատարան, որպեսզի ՀՀ նախագահի նախկին խորհրդական եւ աշխատակազմի նախկին ղեկավար Ալեխան Հարությունյանի նկատմամբ խափանման միջոց ընտրվի կալանքը։ Այս մասին ասաց զինվորական դատախազության ֆինանսական վարչության պետ Արտակ Հարությունյանը։ Միջնորդությունը բավարարվել է։

Ա. Հարությունյանը, հոկտեմբերի 27-ի ահաբեկչական գործողության կատարմանը դրդելու մեղադրանքով, նախաքննության մարմնի կողմից ձերբակալվել էր դեկտեմբերի 15-ին։ Ա. Հարությունյանին մեղադրանք է առաջադրվել ՀՀ քր. օր-ի 17-61 հոդվածով (հանցագործության դրդել)։ Հիշեցնենք, որ խոսքը հոկտեմբերի 27-ին ԱԺ-ում իրականացված ողբերգական իրադարձություններին դրդելու մասին է։

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՊՀ գործադիր քարտուղար Յուրի Յարովը այսօր կժամանի Երեւան

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ։ ԱՊՀ գործադիր քարտուղար Յուրի Յարովը դեկտեմբերի 21-ին կարճատեւ այցով կժամանի Երեւան։ Նախատեսվում է, որ Յուրի Յարովը հանդիպումներ կունենա Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, վարչապետ Արամ Սարգսյանի, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի հետ։ Հայաստանի ղեկավարների հետ Յարովը կքննարկի ԱՊՀ շրջանակներում համագործակցությանը եւ գործակցության գործադիր կառույցների բարեփոխմանն առնչվող հարցեր։ ԱՊՀ գործադիր քարտուղարը Երեւան կժամանի Թբիլիսիից, ապա կմեկնի Բաքու։

Ձերբակալվածը ոչ մի կապ չունի «հայկական հանցավոր խմբավորման» հետ

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Վրացական «Փրայմ նյուս» գործակալության տարածած տեղեկատվությունը՝ Մոսկվայում իբր «հայկական» կազմակերպված հանցավոր խմբավորման անդամի ձերբակալման մասին, չի համապատասխանում իրականությանը։ Այս մասին տեղեկացրին ՀՀ ՆԳՆ հասարակայնության հետ կապերի եւ լրատվության վարչությունից։ Ըստ ՌԴ մայրաքաղաքի համապատասխան ծառայություններից ստացված տվյալների, վերը նշված անձնավորությունը եղել է ոմն Կ. Վ. Մակարով, վերջինս իսկապես ձերբակալվել է միլիցիայի օպերատիվ միջոցառումների ժամանակ, եւ նրանից առգրավվել է 8,5 կգ պայթուցիկ։ Ճշտվել է, որ 1975 թ. ծնված Մակարովը Մոսկվայի բնակիչ է, չի աշխատում, եւ ոչ մի «հայկական խմբավորման» հետ ոչ մի կապ չունի։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Հայկական ԱԷԿ-ը հերքում է ՄԱԳԱՏԷ-ի տնօրենի հայտարարությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հայկական ԱԷԿ-ը լուծել է 2000 թ. համակարգչային խնդիրը եւ նրա անձնակազմը բարձր պատրաստվածություն ունի։ Այս մասին «Նոյյան տապանին» հայտարարել է ՀԱԷԿ-ի լրատվական ծառայության պետ Վաչագան Ղազարյանը։

Ամերիկյան UPI գործակալությունը դեկտեմբերի 15-ին տարածել էր մի հաղորդագրություն, ըստ որի ՄԱԳԱՏԷ-ի (Ատոմային էներգիայի Միջազգային Գործակալություն) տնօրեն Մուհամմադ ալ Բարադեյը մտահոգություն էր հայտնել նախկին ԽՍՀՄ տարածքի երեք ատոմակայաններում, այդ թվում ՀԱԷԿ-ում, Y2K խնդրի անբավարար լուծման առթիվ։ Այդ լուրը «Նոյյան տապանը» թարգմանաբար տարածել էր դեկտեմբերի 17-ին։ Այդ առթիվ պրն Ղազարյանի ստորագրած պատասխանում ասվում է. «Համաձայն չենք UPI գործակալության հաղորդագրության, որը մերկ ապատեղեկատվություն է»։

Ինչպես հայտնել է պրն Ղազարյանը, օգոստոսի 23-24-ին եւ հոկտեմբերի 20-22-ին ՄԱԳԱՏԷ-ի ներկայացուցիչները Մորգան Լիբբիի գլխավորությամբ, ՀԱԷԿ-ում 2000 թ (Y2K) խնդրի պատրաստվածության ստուգումներ են անցկացրել։ ՄԱԳԱՏԷ-ի միջուկային կայանքների անվտանգության բաժնի տնօրեն Ա. Կարնինոյին ներկայացված մանրակրկիտ հաշվետվության մեջ (18.11.1999) բարձր է գնահատվում հիմնախնդրի լուծման ուղղությամբ կայանի անձնակազմի կատարած աշխատանքը։ Ավելին, Ա. Կարնինոն դիմել է ՀՀ կառավարությանը ՀԱԷԿ-ում կատարված աշխատանքների օրինակելի հաշվետվությունը ՄԱԳԱՏԷ-ի անդամ պետություններին ներկայացնելու խնդրանքով։ ՀԱԷԿ-ը ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի հետ 2000 թ. համակարգչային խնդիրը (Y2K) լուծել է։

«Ինչ վերաբերում է «կայանի անձնակազմի պատրաստականության եւ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանին», ապա դրա լավագույն պատասխանը թերեւս վերաշահագործումից հետո կայանի հուսալի եւ անվտանգ շահագործումն է», ասվում է պրն Ղազարյանի հայտարարության մեջ։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ներքաղաքական

ԼԱՐՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՄԵՂՄԱՑՈՒՄ

ՀՀ նախագահը չի պատրաստվում ԱԺ-ն լուծարել

ԱԺ-ն էլ չի պատրաստվում նախագահի հրաժարականը պահանջել

Այս կարգախոսով ընթացավ Հանրապետական կուսակցության խորհրդի ընդլայնված նիստը, որը կանխորոշեց հոկտեմբերի 27-ից հետո քաղաքական մի նոր փուլի ավարտը Հայաստանում: Դեկտեմբերի 18-ին կառավարության ընդունելությունների սրահում Հանրապետական կուսակցության խորհուրդը, ԵԿՄ նորընտիր վարչությունը վարչապետ Արամ Սարգսյանի եւ կառավարության գրեթե ողջ կազմի ներկայությամբ փաստեց. «Կառավարությունը, «Միասնություն» դաշինքն այսօր նախագահի հետ լուրջ տարաձայնություններ չունեն: Եվ եթե նախագահը արտաքին ու ներքին քաղաքականության մեջ շարունակի հավատարիմ մնալ իր նախընտրական ծրագրին, ապա բնական է, որ Հանրապետական կուսակցությունը կշարունակի մնալ նախագահի հենարանը»: ՀՀԿ նախագահ Անդրանիկ Մարգարյանի ելույթը ամփոփում էր հասարակության մեջ եւ քաղաքական շրջանակներում հնչող բոլոր այն հարցադրումները, որ ծագեցին հոկտեմբերի 27-ին՝ առավել խորանալով ԵԿՄ 4-րդ համագումարից հետո. նախագահի քաղաքական հենարանը անփոփո՞խ է, թե՞ ոչ, եւ հասունացե՞լ է Հայաստանում արտահերթ ընտրությունների անհրաժեշտությունը. «Նախագահի հրաժարականի մասին խոսելը, երբ երկրում քաղաքական ճգնաժամ, փակուղային իրավիճակ չկա, անտեղի է, եւ ցանկացած ընտրություն կարող է երկրում ապակայունացման նախապայման դառնալ: Երկրում առկա լարվածությունն արդյունք է իշխանության տարբեր թեւերի միջեւ դեռեւս գոյություն ունեցող անվստահության», ամրագրեց Անդրանիկ Մարգարյանը՝ անկեղծորեն խոստովանելով, որ հայաստանյան ներիշխանական հակասությունների հետեւանք են նաեւ Արցախի վերջին ներքաղաքական զարգացումները եւ անձնային անհանդուրժողականությունը քաղաքական դաշտ տեղափոխելու:

ՀՀԿ խորհրդի ընդլայնված նիստում շեշտվեց. «Իշխանության տարբեր թեւերի միջեւ եղած տարաձայնությունները պետք է լուծվեն բացառապես քաղաքական դաշտում եւ քաղաքական մեթոդներով, Սահմանադրության շրջանակում»:

Դիրքային պայքարը տեղափոխվեց սահմանադրական փոփոխությունների դաշտ

ՀՀԿ հայտարարությունը էապես տարբերվում է երկրապահի հայտարարությունից՝ անորոշությամբ եւ ձեւակերպումների ընդհանրականությամբ: Եթե երկրապահի հայտարարության մեջ ձեւակերպված էին Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակի՝ իշխանության եւ պետական մարմինների հանդեպ գնահատականներ, ապա ՀՀԿ հայտարարությունը միայն մի գնահատականով հանդես եկավ՝ հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործության քաղաքական նպատակները, որոնց առանցքը «Մայիսի 30-ի ընտրություններում ժողովրդի վստահության քվեն ստացած քաղաքական ուժի՝ «Միասնություն» դաշինքի պառակտումն է, որ հիմքեր էր ստեղծելու քաղաքական ուժերի դասավորության վերաձեւման համար»: Հայտարարության մեջ ուշագրավ էր «խարդավանքների ու սադրանքների միջոցով քաղաքական խնդիրների լուծման փորձերի» դատապարտումը:

ՀՀԿ-ն իր առջեւ խնդիր է դնում ազգային անվտանգության համալիր ծրագրի մշակումը, եւս մեկ կարեւոր հանգամանք է, քանզի անցած շաբաթ Ռոբերտ Քոչարյանի աշխատակազմի ղեկավար եւ ԱԽ քարտուղար Սերժ Սարգսյանը հրապարակավ հայտնել էր, որ իր գլխավորած կառույցը նախագահից ցուցում է ստացել՝ սկսել Հայաստանի անվտանգության հայեցակարգի մշակումը: Այսպիսով, ՀՀԿ-ն հավաստիացնում է, որ ազգային անվտանգության հայեցակարգի մշակման գործում ինքը չի պատրաստվում անմասնակից լինել:

ՀՀԿ բանաձեւում նշված չէր, սակայն բոլոր ելույթ ունեցողների խոսքերից պարզ դարձավ նախագահ-երկրապահ դիրքային պայքարի երրորդ դաշտը՝ սահմանադրական փոփոխություններ, որ առավել առարկայական են, քան ազգային անվտանգության ծրագիրը: Ռոբերտ Քոչարյանը արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանի գլխավորությամբ ստեղծել է սահմանադրական փոփոխությունների մի հանձնաժողով, որը պատրաստվում է մայիսին ներկայացնել փոփոխությունների նախագիծ:

Մայիսը ճակատագրորոշ է, քանզի մայիսի 30-ին լրանում է ներկա ԱԺ մեկ տարին, եւ ըստ Սահմանադրության՝ նախագահը կարող է լուծարել ԱԺ-ն՝ առ ժամանակ կանխելով սահմանադրական որեւէ փոփոխության հանրաքվեն, իսկ սահմանադրական փոփոխությունների թիրախում նախագահի լիազորությունների սահմանափակումն է: Նիստի ավարտին Անդրանիկ Մարգարյանը պատասխանելով «Ազգի» հարցին, թե ինչպիսի՞ նախնական պայմանավորվածություն կա սահմանադրական փոփոխությունների փաթեթը ԱԺ-ին ներկայացնելու վերաբերյալ, ասաց. «Սահմանադրական դատարանում Դավիթ Հարությունյանը նշեց ժամկետներ, որոնք մեզ չեն բավարարում, ես անձամբ ՀՀ նախագահի հետ խոսել եմ եւ հայտնել, որ մենք մեր նախաձեռնությամբ պետք է ստեղծենք կամ ժամանակավոր հանձնաժողով ԱԺ պետաիրավականի հիմքի վրա, կամ նախագահի ստեղծած հանձնաժողովի մեջ ներգրավենք տարբեր քաղաքական ուժերին, ոչ միայն ՀՀԿ-ից, «Միասնությունից», այլեւ բոլոր քաղաքական կուսակցություններից: Ընդհանուր առմամբ այստեղ համաձայնության եկանք ժամկետային կտրվածքով, որ մինչեւ մայիս փաթեթը պետք է ներկայացվի ԱԺ: Քննարկումներ կլինեն, եւ նախագահը հանրաքվեի կդնի սահմանադրական փոփոխությունների փաթեթը մինչեւ մայիսի վերջ: Ստեղծված մթնոլորտը լիցքաթափելու համար պետք է նշել, որ նախագահը չի պատրաստվում ԱԺ-ն լուծարել, ԱԺ-ն չի պատրաստվում նախագահի հրաժարականը պահանջել: Այսպիսով, Հայաստանի ներքաղաքական զարգացումներն ուղղակի առճակատումից անցնում են մի նոր շրջան, որի ընթացքում նախագահը պետք է կարողանա առավելագույնս աշխատել պատգամավորների հետ՝ նրանց ներգրավելով իր կողմից վստահելի Դավիթ Հարությունյանի սահմանադրական փոփոխությունների հանձնաժողովի մեջ, որպեսզի այդ փոփոխություններն ընթանան իրեն ձեռնտու հունով, կամ էլ ԱԺ-ն եւ կառավարությունը նախաձեռնությունը կվերցնեն իրենց ձեռքը: Իսկ որո՞նք են սահմանադրական փոփոխությունների խորհրդարանական մեծամասնության նախընտրած ուղղությունները, կներկայացնենք «Ազգի» վաղվա հարցազրույցում:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ

Եպիսկոպոսական ձեռնադրություն Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարում

Դեկտեմբերի 19-ին, Սբ. Էջմիածնի Մայր տաճարում Նորին Սրբություն Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի բարեհաճ տնօրինությամբ տեղի ունեցավ եպիսկոպոսական ձեռնադրություն: Ձեռամբ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի եպիսկոպոսներ ձեռնադրվեցին եւ օծվեցին Երուսաղեմի եւ Կ. Պոլսի հայոց նվիրապետության աթոռներից Երուսաղեմի լուսարարապետ Տ. Նուրհան ծ. վրդ. Մանուկյանը եւ Կ. Պոլսի Կրոնական ժողովի ատենապետ Տ. Արամ ծ. վրդ. Աթեշյանը:

Նախորդ օրը՝ դեկտեմբերի 18-ին, երեկոյան ժամերգության ընթացքում Իջման սբ. սեղանի առջեւ ընծայացուները հանդիսավոր ընթերցեցին եւ ստորագրեցին երդումնագրեր՝ ի հավաստումն իրենց եպիսկոպոսական ուխտին եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոսության՝ Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնին:

Կիրակի, դեկտեմբերի 19-ին օրվա պատարագիչն էր Ամենայն հայոց կաթողիկոսը: Վեհափառ հայրապետը հրաշափառով մոտեցավ Իջման սուրբ սեղանին, ուր տեղի ունեցավ պատարագի մուտքի արարողությունը: Ապա թափորով առաջնորդվեց դեպի Ս. Ստեփանոսի խորանը, ուր տեղի ունեցավ ընծայացու եպիսկոպոսների հավատքի ուղղափառության քննությունը:

Վեհափառ Հայրապետի կողքին էին առընթերակա եպիսկոպոսները՝ ԱՄՆ Արեւելյան թեմի առաջնորդ գերշ. Տ. Խաժակ արք. Պարսամյանը եւ Վաշինգտոնում ԱՄՆ Արեւելյան թեմի միջեկեղեցական հարաբերությունների գծով պատասխանատու գերշ. Տ. Վիգեն եպս. Այգազյանը: Խաչվառիլակի պաշտոնը կատարում էր Արգենտինայի թեմի առաջնորդ գերշ. Տ. Գիսակ արք. Մուրադյանը:

Ըստ ընդունված կարգի Նորին Սրբությանը ծնկաչոք մոտեցան երկու ընծայացուները: Նորին Սրբությունը հաստատեց ընծայացուների վկայագրերը, կատարեց հավատքի քննություն: Ընծայացուներին տրվեցին եմիփորոններ, որ կրելու են իբրեւ եպիսկոպոսական զգեստի մի մաս:

Սբ. պատարագը շարունակվեց Մայր տաճարի Ավագ խորանին: Ընծայացուները ծնկաչոք դառնալով դեպի հավատացյալ ժողովուրդը, վեր բարձրացրեցին ձեռքերն՝ ի նշան աշխարհիկ կյանքից հրաժարման եւ հոգեւոր կյանքին նվիրման:

Ընթերցելով հատվածներ Ձեռնադրության Մաշտոցից, Նորին Սրբությունը նրանց վարդապետությունից կոչեց եպիսկոպոսության: Վեհափառ հայրապետը սրբալույս ու անմահ մյուռոնով օծեց ընծայացուների ճակատներն ու աջ ձեռքերի բութ մատները: Նրանց հանձնվեց նաեւ եպիսկոպոսական իշխանության խորհրդանիշերը՝ եպիսկոպոսական գավազաններ ու մատանիներ:

«Մենք մեր աղոթքով հայցում ենք Երկնավոր Տիրոջից ձեզ համար հավատքի հաստատություն, ոգու արիություն, քահանայագործության բարձր պատասխանատվություն», նոր ձեռնադրվածներին հայրապետական իր օրհնությունը տվեց Վեհափառ հայրապետը: Գոհունակություն հայտնելով կաթողիկոսական ընտրությունից շուրջ մեկ ու կես ամիս անց եպիսկոպոսական այս ձեռնադրության առիթով, Նորին Սրբությունը նորընծա եպիսկոպոսներին պատգամեց սրբորեն կատարել հայ եկեղեցու սպասավորի պարտավորությունները Հայ Առաքելական սբ. եկեղեցու, հայրենիքի եւ ժողովրդի առջեւ:

Եկեղեցական արարողություններից հետո, ի պատիվ նորընծա եպիսկոպոսների, Մայր աթոռում տեղի ունեցավ ընդունելություն: Վեհափառ հայրապետը նորաօծ եպիսկոպոսներին հանձնեց եպիսկոպոսական պանակեներ, որոնք կրելու են իրենց կրծքին՝ իբրեւ եպիսկոպոսական աստիճանի խորհրդանիշ:

ՄԱՄԼՈ ԴԻՎԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ

■ Դեկտեմբերի 19-ին, 50 տարեկան հասակում վախճանվեց Տավուշի նախկին մարզպետ Պավլիկ Ասատրյանը: Նա տառապում էր լյարդի ցիռոզով:

Պավլիկ Ասատրյանի հուղարկավորությունը կկայանա դեկտեմբերի 22-ին՝ նրա ծննդավայր Սրիսակում: Ասատրյանը, որպես Տավուշի մարզպետ, պաշտոնավարել է 3 տարի եւ աշխատանքից ազատվել ս.թ. փետրվարի 19-ին:

ԵՏ

Ստանդարտների՝ «պատերազմ» բենզինի շուկայում

Սկիզբը էջ 1

Ստանդարտների հետ կապված հակասությունների խնդրի էությունը մանրամասն, մասնագիտորեն բացատրեցին մասնավորապես «Ֆլեշ» ՍՊԸ-ում: Խնդիրը շատ պարզ է. խորհրդային ստանդարտների համաձայն բենզինը որակավորվում է երեք աստիճանով Ա-76, Աի-93 եւ Աի-95, մինչդեռ միջազգային ստանդարտների համաձայն կան այդ «օկտանային թվերի» ինտերվալում գտնվող բենզինի այլ մակնիշներ: Փաստորեն, բացի վերոնշյալ երեք տեսակից կան միջազգային RON-80, 85, 90, 91, 92 եւ, ընդհանրապես, 76-ից 93 ու 93-ից 95 ինտերվալում տեղավորվող մակնիշներ: Բենզինի խորհրդային ստանդարտները մշակված էին նախկին խորհրդային տարածքի գործարանների համար, մինչդեռ, գրեթե բոլոր ընկերություններում հավաստեցին, որ վերջին 4-5 տարիներին Հայաստան ներկրվող նախկին խորհրդային տարածքի նավթավերամշակման գործարանների բենզինը «մեկ կաթիլ է ծովում»: «Ֆլեշն», օրինակ, իր բենզինը ներկրում է Ռումինիայից, Բուլղարիայից, Իտալիայից ու այլ եվրոպական երկրներից, քանի որ տրանսպորտային ծախսերը Ռուսաստանի ճանապարհների հետ համեմատած ցածր են: Ռուսաստանն ինքն արդեն կես տարուց ավելի է հրաժարվել է խորհրդային ստանդարտներից եւ օգտագործում է RON-միջազգայինին մոտ ստանդարտներ: Եվ միայն Հայաստանն է, որ համառորեն չի հրաժարվում հնից, ինչպես նաեւ հին չափանշման մեթոդներից: «Ֆլեշի» նախագահ Բարսեղ Բեգլարյանը բացատրեց, որ կա բենզինի որակական չափանիշների որոշման երկու մեթոդ՝ մոտորային ու փորձարարական: Մեզանում կիրառվում է առաջինը միայն եւ այն էլ՝ դարն ապրած լաբորատոր պայմաններում, եւ դրա արդյունքում ստացվում է աբսուրդային իրավիճակ, որը ավելի լավ հասկանալու համար պրն Բեգլարյանը բերեց մի համեմատություն: Դա մոտավորապես նման է նրան, որ մեկը ճանաչում է միայն մարդու երեք տարիք՝ 25, 50 եւ 75: Եթե 50 տարեկան չես, ուրեմն 25 ես, ինչքան ուզում ես ապացուցիր, որ 47 ես, միեւնույն է չես համոզի: Այդպես էլ «Հայպետստանդարտին» է դժվար համոզել, որ եթե բենզինը Աի-93 չէ, ապա չի նշանակում, որ այն Ա-76 է: Ինչ վերաբերում է նոր ստանդարտներին, «Ազգին» հայտնի դարձավ, որ պետստանդարտը նախատեսում է ներդնել նոր համակարգ, ինչը՝ մեծ գումարների հետ է կապված եւ, ինչպես հայտնի դարձավ «Ֆլեշում», դրանք պահանջվում են ներկրող կազմակերպություններից: Ինչ վերաբերում է վարչական պատասխանատվությանը, ապա «Ֆլեշի» նախագահը միանշանակ հայտարարեց, որ իրենք պատրաստ են 100 հազ. տուգանքի փոխարեն կես մլն մուծել, եթե միայն «Հայպետստանդարտն» ապացուցի, որ իրենք Ա-76 մակնիշի բենզին են վաճառում եւ ոչ թե, ասենք, Աի-89 կամ 90: «Մենք պատրաստ ենք մեր բենզալցակայանի ցուցանակում նշել այդ կարգերը, սակայն չգիտենք, ունե՞նք այդ իրավունքը, երբ պետությունը չի ճանաչում այդ ստանդարտները», շարունակեց պրն Բեգլարյանը, միաժամանակ նշելով, որ պետության խնդիրն է վերանայել հին ստանդարտներն ու դրանով խուսափել թյուրիմացություններից: Առանց այն էլ, ըստ Բ. Բեգլարյանի, միջազգային գների եւ մեկ տոննա ներկրվող բենզինի ակցիզը մինչեւ մոտ 209 դոլար բարձրացնելուց հետո բենզինի առուվաճառը դարձել է ոչ եկամտաբեր: Հայտնի որոշմամբ տուժեցին ոչ միայն գնորդը, այլեւ պետությունն ու ներկրողները:

Հին ու նոր ստանդարտների խնդրի մասին հիշատակեցին նաեւ «Քեմոնի» ՍՊԸ-ում: Նախագահ Խաչատուր Մանուկյանը տեղեկացրեց, որ իրենք հիմնականում ներկրում են Աի-90, 91, 92 մակնիշի բենզին: «Քեմոնում», սակայն, չբացառեցին, որ դիզվառելիքի եւ բենզինի գների միջեւ հսկայական տարբերության պատճառով հնարավոր է, որ մանրածախ վաճառողները գնան «մախինացիաների»: Ինչ վերաբերում է մյուս խոշոր ներկրողին՝ «Միկա Արմենիային», ապա այստեղ նույնպես համամիտ էին, որ բենզինի տեսակների շուրջ այդ ամբողջ աղմուկը «ստանդարտների անհամապատասխանության խնդիր է»:

Վերջին շրջանում նկատվում է «սուպեր» տեսակի բենզինի պակաս, ինչը «Միկա Արմենիայում» բացատրեցին հետեւյալ կերպ. «Սուպերը» եվրոպական ստանդարտ է, որը համապատասխանում է նախկին սովետական Աի-95-ից բարձր մակնիշին: Միջազգային շատ բարձր գների պատճառով (20 լիտրը մինչեւ 5500 դրամ) Հայաստանում գնողունակության ցածր պայմաններում «սուպերի» նկատմամբ պահանջարկը խիստ ընկել է: Եթե նախկինում «Միկան» ամսական ներկրում էր 500-1000 տոննա եւ վաճառում, ապա այսօր ամսական միջին իրացումը 300-400 տոննա է: Դրա հետ մեկտեղ, ընկերությունն ամեն ինչ անում է, որպեսզի «սուպեր» բենզինի գինը չանցնի 5000 դրամը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

«Իրավունք եւ միաբանությունը» հավատարիմ է Սամվել Բաբայանին եւ վստահ է նրա վերադարձին

«Իրավունք եւ միաբանություն» դաշինքը բնականաբար պիտի անդրադառնար ղարաբաղյան իրադարձություններին եւ Սամվել Բաբայանի պաշտոնանկությանը: Երեկ դաշինքը հանձինս Արտաշես Գեղամյանի, Հայկ Բաբուխանյանի, Հրանտ Խաչատրյանի եւ մի քանի համախոհների, տարեվերջի ասուլիս էր հրավիրել ամփոփելու դաշինքի 7-ամյա աշխատանքը, թեպետ, ենթադրում ենք, ասուլիսի նպատակն ի վերջո արծարծումն էր ղարաբաղյան իրադարձությունների:

Մինչ բուն խնդրին անդրադառնալը, սակայն, «Իրավունք եւ միաբանության» անդամները կրկին վերհիշեցին հոկտեմբերի 27-ը դեպքերի հաջորդող շղթայով, ինչին արդեն առիթ ունեցել էին հրապարակային գնահատականներ տալու: Հրանտ Խաչատրյանի հիշեցմամբ՝ հոկտեմբերի 27-ից հետո իրենք, ի տարբերություն մի քանի այլ քաղաքական ուժերի, իրավիճակից օգտվելու փորձ չարեցին՝ հայտարարելով, որ անհրաժեշտ է երկրում անփոփոխ պահել քաղաքական ուժերի հարաբերակցությունը: Հայկ Բաբուխանյանը հոկտեմբերի 27-ի թողած ազդեցությունը գնահատեց մեկ այլ՝ իրեն առավել հոգեհարազատ տեսանկյունից՝ մամուլի եւ լրագրողների դիրքերից: Նա նշեց, որ մտահոգիչ մի փաստ վերջերս օրինաչափություն է դարձել. ազատ մամուլը վերածվել է տարաբնույթ ու մեծաքանակ հարձակումների թիրախի: Պարզ ասած՝ որոշ ուժեր, որոնք պետական ինչ-ինչ լծակների են տիրապետում, փորձում են մամուլի «գլխին» բարդել ոչ վաղ անցյալի մեր բոլոր դժվարությունների պատասխանատվությունը: Հիշյալ ուժերը դիմում են ցանկացած միջոցների՝ ընդունելի ու անընդունելի, ընդհուպ այս կամ այն լրատվամիջոցի կանոնավոր աշխատանքը խոչընդոտելը, լրատվամիջոցների միջեւ անհավասար պայմաններ ստեղծելը: Պրն Բաբուխանյանն ահազանգեց, որ քաղաքական որոշ ուժերի անհամաձայնությունն առանձին հրապարակումների բովանդակությանը դեռեւս չի ենթադրում, թե պետք է պարսավել ողջ մամուլը վերջինին վերագրելով միայն բացասական դեր:

Այնուհետեւ Հրանտ Խաչատրյանն անդրադարձավ թարմ եւ աղմկահարույց եւս մի միջադեպի՝ ՀՀ նախագահի այժմ արդեն հրաժարյալ խորհրդական Ալեքսան Հարությունյանի դեմ հարուցված մեղադրանքներին: «Հարությունյանի ձերբակալությունը չպիտի հանգիստ ու բնականոն ընկալվի մեր քաղաքական ուժերի կողմից», նշեց պրն Խաչատրյանը: Ըստ նրա՝ պետք չէ մոռանալ, որ մեր երկիրը նման գործերի օբյեկտիվ վարման փորձ չունի, ավելին՝ պրն Խաչատրյանն ու իր համախոհները չեն հավատում, թե ստեղծված քննչական խումբը կարող է մինչեւ վերջ արդարամտորեն գործել դեպքի քննությունը վարելիս: «Երբ քննիչներն ու որոշ պաշտոնյաներ հավաստում են, թե հոկտեմբերյան ողբերգության բացահայտումն արդարության լույսի ներքո կընթանա, ակամա վերհիշում ես Արմեն Տեր-Սահակյանի եւ Վանո Սիրադեղյանի դատավարությունները, որոնք հիմա ստվերում են մնացել», ասաց ՍԻՄ նախագահը:

Հանիրավի մեղադրանքների նյութն արծարծելով՝ «Իրավունք եւ միաբանությունը» հանդես եկավ վերջին մեկ շաբաթվա ընթացքում դիտարկված ղարաբաղյան զարգացումների վերլուծմամբ: «Դեռեւս 98-ի իշխանափոխության շրջանում Սամվել Բաբայանը Հայաստանի քաղաքական դաշտում կողմնորոշվելու առաջին քայլն արեց: 99-ի ԱԺ ընտրություններին նա հովանավորում էր «Իրավունք եւ միաբանությանը»՝ շարունակելով հավատարիմ մնալ իշխանափոխության արդյունքում ղեկավարող ուժերի պահպանման գաղափարին», ներկայացրին Բաբայանի հովանավորյալները: Ըստ նրանց վերլուծության՝ Բաբայանին այնուհետեւ սկսեցին մեկուսացնել եւ զրկել կառավարող երբեմնի լծակներից, սակայն, ամեն դեպքում, վերջինս պատասխանատվության մեծ զգացում դրսեւորեց՝ առանց ընդդիմանալու հեռանալով նախ ԼՂ պաշտպանության նախարարի, ապա եւ զինված ուժերի հրամանատարի պաշտոններից: Սամվել Բաբայանին ի պաշտպանություն հանդես եկողների վկայությամբ՝ նրան շարունակաբար վարկաբեկում էին Արցախում ու Հայաստանում, մինչեւ որ, ի վերջո, նպատակին հասան՝ ստիպելով անհավասարակշիռ արարք գործելու:

«Մեր գեներալներն ու պատերազմի հերոսներն անսահմանափակ թիվ չեն կազմում, որ եղած լավագույն ռազմական գործիչներից էլ հրաժարվենք», հայտարարեց Արտաշես Գեղամյանը: Դաշինքի ներկայացուցիչները խստիվ քննադատեցին ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի հարցազրույցում արտահայտված անհարգալից վերաբերմունքն Արցախի թիվ 1 ռազմական գործչի հանդեպ: Ինչ վերաբերում է զինված ուժերի նորանշանակ հրամանատար Մովսես Հակոբյանին, ապա դաշինքի անդամները տեղեկացրին, որ վերջինս եղել է եւ ներկայումս էլ հանդիսանում է Սամվել Բաբայանի մտերիմ ու մարտական ընկերը: Նրա նշանակումը որեւէ կապ չունի նախորդող միջադեպի հետ: «Մովսես Հակոբյանն աֆղանական պատերազմի մասնակից է, արհեստավարժ զինվորական»:

Վերադառնալով Սամվել Բաբայանին, շարադրենք դաշինքի՝ նրա պաշտոնանկության վերաբերյալ արտահայտած մի քանի մտքերը: Այդ փոքր-ինչ մշուշոտ մեկնաբանություններից կարելի է ենթադրել, որ ինչպես Վազգեն Սարգսյանի սպանությունն արցախյան հարցի հնարավոր լուծման նախաշեմին, այնպես էլ Սամվել Բաբայանի վերացումը ռազմական ասպարեզից նույնպես առաջիկա երկկողմ բանակցությունների եւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի գործունեության աշխուժացման նախաշեմին, կասկածանք է հարուցում եւ մտորումների տեղիք տալիս: «Թերեւս կանխամտածված քաղաքականություն է տարվում գալիք անհայտ շահեկանություն ունեցող որոշումների համար ասպարեզն ազատելու», համր հարցադրման պես հնչեց «Իրավունք եւ միաբանության» մեկնաբանություններում:

Տագնապալից էին նաեւ Հայկ Բաբուխանյանի խոսքերը՝ առաջիկա կես տարում ներքաղաքական փոխադարձ հարձակումները դադարեցնելու նախազգուշացմամբ. տարածաշրջանում բուռն զարգացումներ են ընթանում եւ գոնե նշված ժամանակահատվածում Հայաստանը պիտի չափազանց զգուշորեն մանեւրի՝ գոյատեւելով արդեն առանց կորուստների: Ըստ «Իրավունք եւ միաբանության» բնականաբար նման պայմաններում խոսք անգամ լինել չի կարող նախագահական արտահերթ ընտրությունների մասին:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

ՄԻՋԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ

Հայաստանում քաղաքական բանավեճն ընթանում է խորհրդարանում եւ ոչ փողոցում

Փարիզում արձանագրեցին Եվրախորհրդի անդամները

«Մենք համաձայնեցինք մեր խորհրդարանների միջեւ ստեղծել օրենսդրության տարբեր բնագավառներում խորհրդատվությունների համագործակցության մի մեխանիզմ՝ ելնելով ընդհանուր շահերից: Որոշեցինք պարբերաբար հանդիպել Ֆրանսիայի Սենատի նախագահ Պոնսլեի հովանու ներքո՝ մի կողմից քննարկելու տարածաշրջանի կայունության ու անվտանգության վերաբերող հարցեր, մյուս կողմից՝ նպաստելու Հարավային Կովկասի եւ Եվրոպայի միջեւ մշակութային, տնտեսական եւ ֆինանսական հարաբերությունների զարգացմանը», դեկտեմբերի 15-ին Վերսալյան պալատում ստորագրված եռակողմ այս հուշագիրը երեկ Հայաստանի ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանը ներկայացրեց լրագրողներին՝ փաստելով, որ Ադրբեջանի Մեջլիսի նախագահ Մուրթուզ Ալեսկերովը եւ Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Զուրաբ Ժվանիան համաձայնել են ստեղծել եռակողմ աշխատանքային խումբ, ուր կներգրավվեն Հայաստանի,

Վրաստանի եւ Ադրբեջանի պատգամավորներ ու մասնագետներ: Այդ աշխատանքային խումբը կզբաղվի անդրկովկասյան տարածաշրջանում համագործակցության կոնկրետ ծրագրերի մշակմամբ, քանզի երեք խորհրդարանների ղեկավարները համաձայնել են տնտեսական համագործակցության տիրույթում ոչ մի նախապայման չդնել: Արմեն Խաչատրյանը նշեց, որ մեր տարածաշրջանում եվրամիությունը իրագործելու է 7-ամյա տնտեսական, ֆինանսական աջակցության մեծ ծրագիր, եւ Ֆրանսիան հանդես է գալիս իբրեւ եվրամիության այս քաղաքականության արտահայտիչը: Դեկտեմբերի 14-15-ը Ֆրանսիայի Սենատի նախագահ Քրիստիան Պոնսլեի հրավերով կայացած հանդիպումների ընթացքում տեղի է ունեցել Սենատի եւ Ֆրանսիայի արտաքին առեւտրի պալատի կողմից կազմակերպված տնտեսական խորհրդակցություն, որի առանցքում Մեծ կովկասյան շուկայի ստեղծումն է. տնտեսական համագործակցությունը թույլ կտա առավել դյուրին հանգուցալուծել քաղաքական հակամարտությունները:

Դեկտեմբերի 16-ին Փարիզում Հայաստանի համար տեղի է ունեցել եւս մեկ կարեւոր իրադարձություն՝ Եվրախորհրդի միջխորհրդարանական վեհաժողովի նիստում լսվել է Հայաստանի գծով զեկուցող Դիմիտրու Վոլչիչի զեկույցը, ուր վերջինս փաստել է. «ԵԽ-ին անդամակցությունը գերազանց միջոց է ժողովրդավարական գործընթացներում Հայաստանին աջակցելու համար: Թուրքիան ավելի հեռու է մարդու իրավունքների վերաբերյալ ԵԽ-ի ունեցած չափանիշներից, քան Հայաստանը»: Այս կերպ Դ. Վոլչիչը ԵԽ-ին առաջարկել է հրաժարվել երկակի ստանդարտներից, եւ եթե եվրամիության անդամակցության թեկնածու է ճանաչվում Թուրքիան, ապա Հայաստանը պետք է ընդունվի Եվրախորհուրդ: ԱԺ արտաքին հարաբերությունների նախագահ Հովիկ Հովհաննիսյանն ի պատասխան **«Ազգի»**՝ հայտնեց, որ Դ. Վոլչիչի զեկույցը եւ դրան հետեւած ելույթները բացասական ոչ մի շեշտադրում չեն ունեցել: Դ. Վոլչիչը հատուկ կարեւորել է հոկտեմբերի 27-ից հետո Հայաստանում իրավիճակի զարգացումը. «Քաղաքական բանավեճն ընթանում է խորհրդարանում, այլ ոչ փողոցում, չկա հեղաշրջման վտանգ: Խորհրդարանը վերստին քաղաքական կյանքի կենտրոնն է»: 2000 թ. հունվարի 10-ին Փարիզում տեղի կունենա ԵԽ միջխորհրդարանական վեհաժողովի իրավական հանձնաժողովի նիստը, ուր զեկուցող Կոլեմբերգը կներկայացնի Հայաստանի մարդու իրավունքների պաշտպանության վիճակը. այս զեկույցը եւս, ըստ մեր պատգամավորների, դրական գնահատականներ է պարունակում: Հունվարի 24-28-ը Ստրասբուրգում տեղի կունենա ԵԽ լիագումար նիստը, ուր արդեն կմշակվի ԵԽ-ին Հայաստանի անդամակցության պարտավորությունների ցանկը: Այսպիսով, Հայաստանը գարնանը՝ ամենաուշը ապրիլին, կարող է դառնալ ԵԽ անդամ, հավաստիացրին ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանը եւ հանձնաժողովի նախագահ Հովիկ Հովհաննիսյանը: ԵԽ անդամներ կդառնանք Ադրբեջանի հետ, թեեւ Հայաստանը մեկ փուլ առաջ է ընթացակարգային տեսանկյունից: Ադրբեջանի վերաբերյալ զեկույցը դեռեւս հրապարակված չէ:

Ն. ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Ճմայրը՝ ոսպի հափշտակման կազմակերպիչ

Առաքել Մովսիսյանի (Ճմայրի) դատավարությունը, որ ընթանում է Էրեբունի եւ Նուբարաշեն համայնքների առաջին ատյանի դատարանում, գրեթե մեկշաբաթյա դադարից հետո վերսկսվեց: Դատաքննությունը հետաձգելու պատճառը՝ քաղհայցվորների չներկայանալը, «վերացված» է. հայցվորները ներկայացել էին դատարան, բայց, ինչպես լրագրողներին տեղեկացրեց Ճմայրի դատապաշտպան Կոմվել Գրիգորյանը, ոչ թե սեփական կամքով, այլ ՆԳ քննչական գլխավոր վարչության աշխատակցի կողմից բերման ենթարկվելու միջոցով: «Նպատակը երեւի ընթացքում կհասկանա՞ք», բազմանշանակ ասաց պրն Գրիգորյանը՝ նկատի ունենալով քաղհայցվորներին «զոռով» դատարան կանչելու իրողությունը, իսկ թե ինչո՞ւ են նրանք խուսափում սեփական շահերը ներկայացնելուց եւ պաշտպանելուց՝ չասաց: Պատճառը, սակայն, հասկանալի է, ընդարձակ (սառը) դահլիճում անգամ ասեղ գցելու տեղ չկա՝ Ճմայրի համագյուղացիների հոծ բազմությունը «կանգնած է» ամբաստանյալի թիկունքին եւ, բնականաբար, բարեկամաբար չի տրամադրված հայցվորների նկատմամբ, որոնք իրենց «պաշտպանյալին» առանձնապես խոշոր չափի խարդախության մեջ են մեղադրում:

Խարդախության դրվագը, որի մանրամասները նախորդ անգամ չհաջողվեց պարզել (Մովսիսյանի փաստաբանը համառորեն չբացեց փակագծերը), առնչվում է Արագածոտնի մարզի «Արագած» (ներկայումս՝ «Գայանե») ՍՊԸ-ի տնօրեն Հունիկ Թադեւոսյանի ՌԴ Սարատով քաղաքում ձեռք բերած 27 մլն դրամի արժողությամբ 60 տոննա ոսպին խաբեությամբ տիրանալու եւ իրացնելու փաստին, որ ամենայն մանրամասնությամբ, ժամերի ճշտությամբ եւ խոցված արժանապատվության զգացումով վերարտադրեց քաղհայցվորը՝ ճշգրտության համար անգամ բուսաբանության փոքրիկ դասընթաց մատուցելով նիստի մասնակիցներին: Օրինակ, արձանագրեց, որ ոսպը լոբազգիների ընտանիքին է պատկանում եւ կանգուն ցողուն չունի...

Մեղադրական եզրակացության համաձայն, Առաքել Մովսիսյանը, «Արագած» ՍՊԸ-ի գնորդ, ներկայումս փախուստի մեջ գտնվող Գարիկ Թերզյանից տեղեկանալով, որ սարատովյան ոսպը հասել է մաքսատուն եւ գրանցվել (45 տոննա՝ 60-ի փոխարեն), համաձայնություն է եկել Թերզյանի եւ ոմն Գագիկ Գրիգորյանի հետ, Հ. Թադեւոսյանին վստահեցրել, թե ոսպը մաքրելուց հետո կտեղափոխվի նրա բնակարան, սակայն տեղափոխել է Երեւանի Արարատյան շրջանի մաքսատուն, մուծել 4466 դոլար մաքսավճար եւ ավելացված արժեքի հարկ, այնուհետեւ՝ առանց տիրոջը տեղյակ պահելու կամ համաձայնեցնելու, ոսպը տեղափոխել «Հայնպարտեղեն» ՓԲԸ, կշռել եւ բեռնաթափել Գ. Գրիգորյանի վարձակալած պահեստներում՝ առանց պայմանագրի եւ հաշվապահական փաստաթղթերի, մի խոսքով՝ խաբեությամբ տիրացել Թադեւոսյանի մեծ դժվարություններով ձեռք բերած մթերքին: Ավելի ուշ, տեսնելով, որ վերջինս դիմադրում է (տարբեր ատյաններ է դիմում՝ փորձելով վերադարձնել ունեցվածքը), «զիջել է» ոսպի վաճառքից գոյացած 9000 դոլարից 4000-ը: Բացի այդ, Թադեւոսյանին է հատկացրել 1998 թ. օգոստոսի 1-ին «Հոգատարություն երեխաների նկատմամբ» միջազգային օգնության հիմնադրամի փոխանցած եւ իրեն վստահած 4 մլն 500 հազար դրամի արժողությամբ 25 տոննա բրինձը՝ այդպիսով հատուցելով 10 հազար դոլարի վնասը, սակայն 19 մլն 859 հազար դրամի վնաս, այնուամենայնիվ, պատճառվել է, ինչի համար էլ Ճմայրն այսօր ամբաստանվում է ՀՀ քր. օր.-ի 89 հոդվածի 4-րդ մասով:

Հիշեցնենք, որ Ճմայրին մեղադրանք է առաջադրված նաեւ կոկաին պահելու եւ գործածելու, ապօրինի զենք եւ զինամթերք պահելու եւ կրելու դրվագներով (տասներեք 5,6 մմ տրամաչափի փամփուշտներ, որ հայտնաբերվել են բնակարանում, մեկ «ՏԿ» տեսակի 6,35 մմ տրամաչափի փամփուշտներով լիցքավորված ատրճանակ, որ պահվել է մեքենայում):

Քրեական գործն ամփոփված է երկու հատորում, ներգրավված է 36 վկա, որոնցից 6-ը ՆԳ չորրորդ վարչության օպերլիազորներ են, 4-ը մասնակցել են արձանագրության կազմմանը: Ճմայրի դատապաշտպանը, դատաքննության շահերից ելնելով, դահլիճում տեղադրված լույս սարքերը հեռացնելու միջնորդություն ներկայացրեց, քանզի օպերլիազորներն, ըստ նրա, կողքի սենյակում նստած՝ լսում են ցուցմունքները (ինչը դատավարական նորմերի կոպիտ խախտում է), սակայն դատավորը մերժեց միջնորդությունը՝ հետեւյալ տարօրինակ պատճառաբանությամբ. եթե նկարահանումը թույլատրված է, ապա լույս սարքերը հեռացնելու կարիք չկա, թեպետ հեռուստաընկերությունների աշխատանքը, հասկանալի է, վկաների հետ կապ չունի:

Դատական նիստից հետո այցելուների բազմությունը տեղափոխվեց կառավարության շենքի մերձակայք՝ արդար դատի եւ Ճմայրի եղբոր՝ հոկտեմբերի 27-ի դեպքերի առնչությամբ կալանված ԱԺ պատգամավոր Մուշեղ Մովսիսյանին ֆիզիկական բռնություններից ապահովագրելու պահանջներով (Ճմայրի մյուս եղբայրը՝ Մուրադ Մովսիսյանը Մուշեղին հանդիպելու թույլտվություն ստանալով, վկայել էր, որ նա ծեծի է ենթարկվել): Այսօր Ճմայրի դատը կշարունակվի:

ՍԻԼՎԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Փորձե՞նք ընդհանրություններ գտնել Ֆրանսիայի, Ռուսաստանի եւ Հայաստանի դատապարտյալների միջեւ

Ազատազրկման վայրերը

Ֆրանսիայի ազատազրկման վայրերը արդարադատության նախարարության համակարգի մի մասն են եւ ենթարկվում են վարչական մարմնին, որն անվանվում է բանտային վարչակարգ: Վերջինիս ենթարկվում են 186 հիմնարկություններ, որոնցից 119-ը քննչական մեկուսարաններ են, 55-ը երկար պատիժների համար նախատեսված տարբեր հիմնարկություններ, 12 կիսաազատ ռեժիմի ինքնավար կենտրոններ եւ մեկ առողջապահական հիմնարկություն՝ հիվանդ կալանավորների համար:

Քրեական հանցագործներին պատժող հիմնարկությունները Ֆրանսիայում ստորաբաժանվում են 24 ազատազրկման վայրերի՝ նախատեսված այն դատապարտյալների համար, որոնք, վարչակազմի կարծիքով, վերահարմարվելու առավել մեծ հնարավորություններ ունեն: Շուրջ 25 պատժիչ կենտրոններում՝ խառը հաստատություններում կարող են հարեւանել ինչպես դատապարտյալների, այնպես էլ կալանվածների համար նախատեսված բաժանմունքները: Կենտրոնական 6 բանտերը նախատեսված են առավել վտանգավոր բանտարկյալների համար ուժեղացված ռեժիմի ազատազրկումով եւ անվտանգության բարձր չափանիշով:

Ֆրանսիայի ազատազրկման վայրերում 98 թ.-ի հուլիսի 1-ի դրությամբ իրենց պատիժն էին կրում 57458 մարդ, որոնցից 21466-ը դատապարտյալներ են, 35992-ը՝ կալանվածներ: Այս ցուցանիշից երեւում է, որ հետաքննության ենթակաների թիվը 1,7 անգամ բարձր է, քան դատապարտյալներինը, այն դեպքում, երբ Ռուսաստանում դատապարտյալները չորս անգամ ավելի են, քան հետաքննության ենթակաները:

Ռուսաստանում ազատազրկման վայրերը նույնպես արդարադատության նախարարության կազմում են: Ռուսաստանում կա 985 պատժիչ հիմնարկություն, որոնցից 178-ը քննչական մեկուսարաններ են, 744-ը՝ գաղութներ ու բանտեր, 63-ը՝ անչափահասների համար նախատեսված հիմնարկություններ: Դարձյալ 98 թ.-ի հուլիսի 1-ի տվյալներով՝ Ռուսաստանի ազատազրկման վայրերում իրենց պատիժն էին կրում մոտ 1 մլն (999731) կալանավորներ, որոնցից մոտ 800 հազարը դատապարտյալներ են, ավելի քան 200 հազարը՝ կալանավորներ:

Ի տարբերություն Ֆրանսիայի եւ Ռուսաստանի, նաեւ մեզ հայտնի բազմաթիվ երկրների, Հայաստանում ազատազրկման վայրերը ենթարկվում են ներքին գործերի նախարարությանը եւ ղեկավարվում են ՆԳՆ երկար պատիժների իրականացման վարչության կողմից: Հայաստանի 17 ազատազրկման վայրերում ներկայումս պատիժ են կրում ավելի քան 7000 բանտարկյալներ եւ կալանքի վերցված անձինք: Նշված 17 ազատազրկման վայրերը ստորաբաժանվում են հետեւյալ կերպ. ընդհանուր ռեժիմի միակ ուղղիչ աշխատանքային հիմնարկում (ՈՒԱՅ) պատիժ են կրում ոչ ծանր հանցագործությունների համար առաջին անգամ ազատազրկման դատապարտված տղամարդիկ: Ուժեղացված ռեժիմի ՈՒԱՅ-ում պատիժ են կրում ծանր հանցագործությունների համար առաջին անգամ դատապարտված տղամարդիկ, խիստ ռեժիմի երկու ՈՒԱՅ-ում պատիժ են կրում առանձնապես վտանգավոր պետական հանցագործությունների համար դատապարտված կամ նախկինում ազատազրկման ձեւով պատիժ կրած տղամարդիկ: Հատուկ ռեժիմի ՈՒԱՅ-ները նախատեսված են ազատազրկման դատապարտված այն տղամարդկանց համար, ովքեր ճանաչվել են առանձնապես վտանգավոր կրկնահանցագործներ, ինչպես նաեւ այն տղամարդկանց համար, որոնց նկատմամբ նշանակված մահապատիժը ներման կամ համաներման կարգով փոխարինվել է ազատազրկման: Բայց քանի որ Հայաստանում չկա հատուկ ռեժիմի ՈՒԱՅ, նման դատապարտյալները պահվում են բանտում: Մեկ ուղղիչ աշխատանքային հիմնարկություն առանձնացված է իրավապահ մարմինների նախկին աշխատակիցների համար: Քննչական 4 մեկուսարաններում պահվում են քննության տակ գտնվող անձինք: Համակարգի մաս են կազմում 1 կենտրոնական հիվանդանոցը, 1 գաղութ-հիվանդանոցը, 1 բանտը եւ կալանատունը:

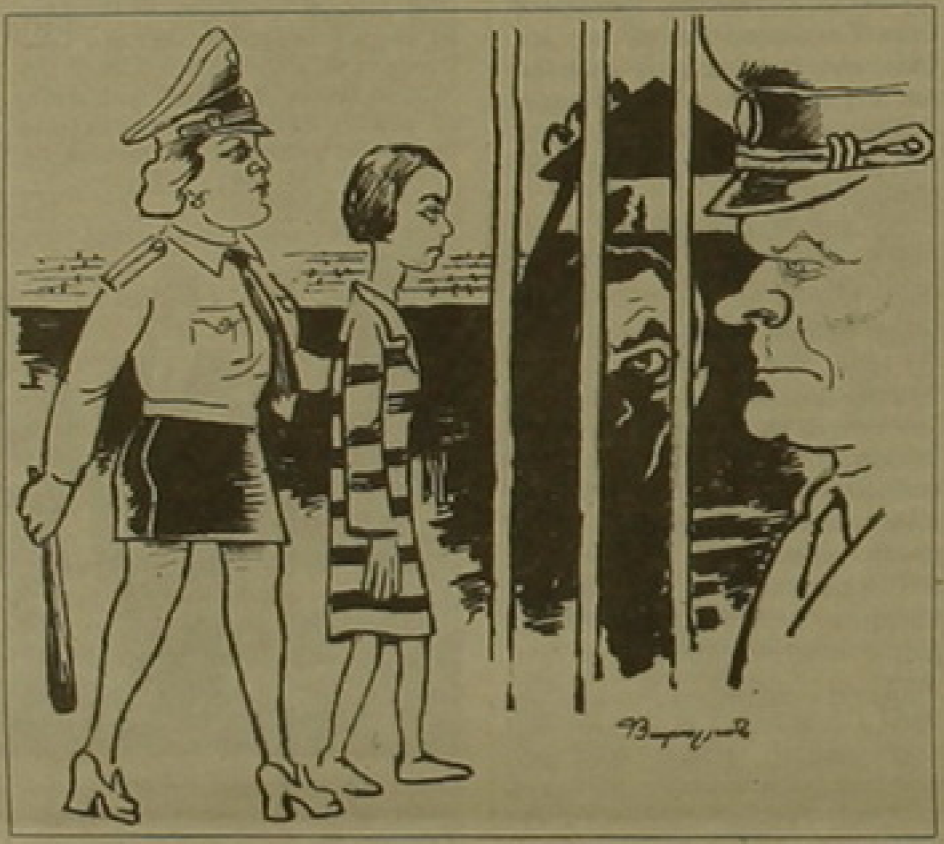

Ազատազրկման վայրերի համակարգում է գտնվում նաեւ միակ դաստիարակչական աշխատանքային գաղութը, որն ունի երկու տեղամաս՝ ազատազրկման դատապարտված անչափահասների համար եւ երկրորդը՝ կին դատապարտյալների համար: Երկու գաղութ-բնակավայրերը նախատեսված են՝ ա) անզգուշությամբ հանցագործություն կատարած անձանց համար, բ) հատկապես ուղղման ճանապարհը բռնած անձանց համար, որոնք տեղափոխվում են այլ գաղութներից պատիժը մեղմացնելու կարգով: Ֆրանսիայում պատիժը մեղմացնելու համար կիրառվում է կիսաազատ ռեժիմը, որտեղ միայն 96 թ. տեղափոխվել է 6267 դատապարտյալ եւ եւս 3371 մարդ հնարավորություն է ստացել պատիժը կրել ուղղիչ հիմնարկությունում: Կիսաազատ ռեժիմը նույնպես համարվում է պատժիչ հիմնարկություն, բայց միայն գիշերը: Դատապարտյալներն ամբողջ օրը կարող են աշխատել, սովորել, բուժման կուրս ընդունել:

Կանայք եւ անչափահասներն ազատազրկման վայրերում

Ֆրանսիայում կալանքի տակ են 2303 կին կամ ընդհանուր դատապարտյալների 4 տոկոսը: Ռուսաստանում կալանքի տակ գտնվող կանանց թիվը, 99 թ.-ի հունվարի 1-ի տվյալներով, 39815 է: Հայաստանում կին դատապարտյալների թիվը 200-ի է հասնում, եւ մասնագետների կարծիքով դա բավական մեծ թիվ է մեր հանրապետության համար: Ինչպես նշեցինք, կանայք իրենց պատիժը կրում են դաստիարակչական աշխատանքային գաղութում, կանանց տեղամասում, որտեղ ռեժիմներն առանձնացված չեն: Բոլոր դատապարտյալները պահվում են համատեղ, որն էլ խստորեն քննադատվում է կանանց իրավապաշտպան կազմակերպությունների կողմից: Դաստիարակչական աշխատանքն իրականացվում է ջոկատային համակարգում. կանանց տեղամասն ունի մեկ ջոկատ, չնայած երկու ջոկատ կազմավորելու համար, ըստ ՆԳՆ երկար պատիժների իրականացման վարչության, դատապարտյալների անհրաժեշտ թվաքանակն ապահովվում է: Միաժամանակ 2-րդ ջոկատի բացակայությունը դժվարացնում է ջոկատի պետի կողմից դատապարտյալների շրջանում կոլեկտիվ եւ անհատական դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպումը: Առաջին անգամ դատապարտված կանայք կազմում են 64 տոկոս: Նախկինում դատված, սակայն ՈՒԱՅ-ում կալանք չկրած անձինք՝ 7,5 տոկոս, նախկինում ազատազրկման վայրերում կալանք կրածները՝ 28,5 տոկոս: Ամենաերիտասարդ կին դատապարտյալը 18 տարեկան է, իսկ ամենատարեցը՝ 67 տարեկան: Դատապարտյալ կանանց բուժումն իրականացնելու համար չկան անհրաժեշտ պայմաններ՝ կենտրոնական հիվանդանոցը չունի առանձին բաժանմունք: Հիվանդ կանայք բուժվում են գաղութում, ստացիոնարի դեպքում տեղափոխվում ՆԳՆ հոսպիտալ:

Ֆրանսիայի բանտերում գտնվող անչափահասների ընդհանուր թիվը 862 մարդ է կամ 15 տոկոս: Ռուսաստանում միայն անչափահաս դատապարտյալների թիվը ավելի քան 20 հազար է: Առհասարակ, ռուսաստանցի կալանավորների ավելի քան 200 հազարը մինչեւ 25 տարեկան երիտասարդներ են, որը նշանակում է, որ Ռուսաստանում հանցագործությունը երիտասարդանում է: Իսկ Ֆրանսիայում կալանավորների առնվազն կեսը 30-40 տարեկան է՝ 28,7 տոկոս, իսկ 40 եւ ավելի՝ 26 տոկոսը: Հայաստանում անչափահաս դատապարտյալներն իրենց պատիժը կրում են դաստիարակչական աշխատանքային գաղութում: Առաջին անգամ դատապարտվածները կազմում են 63 տոկոս, նախկինում դատապարտված, սակայն ՈՒԱՅ-ում կալանքը չկրած անձինք՝ 22 տոկոս, նախկինում ազատազրկման վայրում կալանք կրած անչափահասներ՝ 14 տոկոս: Անչափահաս դատապարտյալների միջին տարիքը 16-18 է, ամենափոքր դատապարտյալը 14 տարեկան է: Հայաստանում ազատազրկման դատապարտվածների տարիքային պատկերն այսպիսին է՝ մինչեւ 25 տարեկան՝ 18,5 տոկոս, 25-55 տարեկան՝ 76 տոկոս, 55-60 տարեկան՝ 4 տոկոս, 60-ից բարձր՝ 1,5 տոկոս:

Բանտում կարելի է նաեւ աշխատավարձ ու կրթություն ստանալ

97 թ. ֆրանսիական բանտերում աշխատել ու սովորել են, նաեւ աշխատավարձ են ստացել 21641 մարդ կամ դատապարտյալների ընդհանուր թվի 60 տոկոսը: Ֆրանսիացի բանտարկյալների աշխատավարձը կազմում է ամսական 300 ԱՄՆ դոլար, այն դեպքում, երբ Ռուսաստանում 10 դոլարից բարձր չէ: Բացի այդ, ֆրանսիական բանտերում դատապարտյալները չեն վճարում սննդի համար: Ֆրանսիական բանտերում մինչեւ 16 տարեկան անչափահասները դպրոցական կրթություն են ստանում, ընդ որում 97 թ. կրթություն են ստացել 28000 դատապարտյալներ, որոնցից 50-ը բարձրագույնի դիպլոմ է ստացել: Ռուսաստանի միայն մի քանի կալանավայրերում՝ Զելենոգրադում եւ Սանկտ Պետերբուրգում դատապարտյալները բարձրագույն կրթություն ստանալու հնարավորություն ունեն: Հայաստանում նման դեպք մեզ դեռեւս հայտնի չէ: Հայաստանի գաղութներում նաեւ աշխատանքի պայմաններ չկան: Ֆինանսների բացակայության պատճառով քարի, փայտի, երկաթի մշակման արտադրամասերը չեն գործում: Արտադրական ձեռնարկություն (թեթեւ արդյունաբերության ուղղվածությամբ) գործում է կանանց տեղամասերում: Գործվածքի եւ կարի նոր արտադրամասերի ստեղծման եւ ընդլայնման նպատակով ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակին բիզնես-ծրագիր է ներկայացվել: Նախատեսվում է նաեւ պլասմասե իրերի արտադրություն կազմակերպել, որից հետո միայն հանրօգուտ աշխատանքում կընդգրկվի կին դատապարտյալների մոտ 80 տոկոսը:

Ինչպե՞ս է կազմակերպվում դատապարտյալների առօրյան

Ֆրանսիայում միայն 97 թ.-ին կալանավորների համար կազմակերպվել է 496 համերգ, 103 թատերական ներկայացում է ցուցադրվել, բանտերում մշտապես աշխատել են 220 երաժշտական ու գեղարվեստական ստուդիաներ: 93 հիմնարկություններում, բացի հիմնական հեռուստատեսությունից, գործում են կաբելային հեռուստաընկերություններ, իսկ հիմնարկությունների 15 տոկոսն ունեն սեփական հեռուստաստուդիաներ: Հիմնարկությունների 73 տոկոսն ունեն սեփական գրադարաններ: Բանտերի գրադարանների գրքերի ընդհանուր քանակը 1 մլն 400 հազար օրինակ է, մեկ կալանավորին ընկնում է 24 գիրք:

Ռուսաստանում բոլոր պատժիչ հիմնարկություններն ունեն գրադարաններ: Գրքերի ընդհանուր քանակը 16 մլն օրինակ է կամ 16 գիրք յուրաքանչյուր կալանավորին: Սակայն, գրադարանի կեսը զբաղեցնում են մարքսիզմ-լենինիզմի եւ կոմկուսի հայտնի գործիչների աշխատությունները, որոնք վերջին մի քանի տարիներին ինչ-որ տեղից են ձեռք բերել, քանի որ 97 թ.-ին ռուսական բանտերում ընդամենը 400 հազար գիրք է եղել: Միաժամանակ, «Նոր տուն» իրավապաշտպան կազմակերպությունը 10 հազար օրինակ գեղարվեստական, իրավաբանական եւ տեղեկատվական գրականություն է հատկացրել:

Ըստ ՀՀ ՆԳՆ տեղեկատվության, գրադարան կա Հայաստանի բոլոր պատժիչ հիմնարկություններում, եւ ընդհանուր գրաֆոնդը կազմում է 30 հազար կտոր գիրք: Հայտնում են նաեւ, որ բոլոր հիմնարկներում կան ռադիոհանգույց եւ հեռուստացույց, հարազատների հետ հեռախոսային կապով ապահովված են բոլոր գաղութները, բացի Սեւանից՝ անսարքության պատճառով: Ավելացնենք, որ ազատազրկման վայրեր այցելած իրավապաշտպանները բոլորովին այլ բան են պնդում, մասնավորապես նրանք Աշոտ Բլեյանի մոտ են միայն հեռուստացույց տեսել, որը նրան ընտանիքն է փոխանցել: Ֆրանսիայի 186 պատժիչ հիմնարկությունում 96 սպորտային հրապարակներ են գործում՝ ֆուտբոլի, վոլեյբոլի, բասկետբոլի եւ 33 մարմնամարզական դահլիճներ: Կալանավորները կարող են շաբաթվա մեջ 2-3 ժամ սպորտով զբաղվել, պարապմունքներ անցկացնում են 300 մասնագետներ:

Հայաստանում սպորտով կանոնավոր զբաղվում են միայն անչափահասների գաղութում: Իսկ ընդհանրապես հայաստանցի կալանավորները նախընտրում են շաշկի, շախմատ, դոմինո, դատապարտյալներն ունեն նաեւ սպորտային մարզաձեւերով զբաղվելու իրավունք. ֆուտբոլի եւ վոլեյբոլի խաղահրապարակներ կան:

Առանց հոգեւոր հավատի ուղղվելն անհնար է

Ֆրանսիական բանտերում մեծ նշանակություն է տրվում կալանավորների հաղորդակցությանը հոգեւորականների հետ: 186 հիմնարկությունում ամենատարբեր դավանանքի 756 հոգեւորականներ են հաճախում, այդ թվում 39 մուսուլմանական եւ 5 ուղղափառ եկեղեցու «ծառայողներ»: Ռուսաստանում վերջին տարիներին նույնպես առավել ուշադրություն են դարձնում խղճի ազատությանը: Կալանավայրերի կողքին կառուցել են տաճարներ, շատ հիմնարկություններում աղոթատներ են ձեւավորվել: Դրանք նույնպես ուղղափառ եւ մուսուլմանական հավատքի ծառայություններ են: Մյուս կրոնական դավանանքի հետեւորդների մուտքը կալանավայրեր թեպետ չի արգելվում, բայցեւ չի խրախուսվում: Ավելորդ չենք համարում նշել նաեւ, որ Ֆրանսիայի բանտային վարչակազմում ծառայությունը համարվում է շատ հեղինակավոր եւ բավականաչափ բարձր վարձատրվող: Օրինակ, 2-րդ կարգի բանտի տնօրենը ստանում է 2350-3100 ԱՄՆ դոլար աշխատավարձ: Ռուսաստանի պատժիչ հիմնարկության պետը ստանում է 100 ԱՄՆ դոլարից քիչ ավելի, Հայաստանում նույն հիմնարկի պետի աշխատավարձը մոտ է վերջինիս միջինը 50 հազար դրամ է:

Հայ առաքելական եկեղեցու Արարատյան թեմի միջնորդությամբ քարոզչական աշխատանք է տարվում, իրականացվում են հոգեւոր-կրոնական ծիսակատարություններ, մկրտության եւ այլ ծեսեր, գրադարանները համալրված են կրոնական գրականությամբ: «Գեդեոն» կազմակերպությունը դատապարտյալներին նվիրել է 3500 Նոր կտակարան: Ստեղծված են աղոթելու ժամանակավորապես հարմարեցված սենյակներ, մատուռներ եւ եկեղեցի:

ՍԱՐԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Ռուսաստանը դժվարությամբ հրաժեշտ է տալիս իր անցյալին

Դումայական ընտրությունների նախնական արդյունքները

Դեկտեմբերի 19-ին Ռուսաստանում կայացած խորհրդարանական ընտրություններն արտակարգ անակնկալներ չմատուցեցին: Վերջնական տվյալները հայտնի կդառնան տարեվերջին, նախնական արդյունքները նույնպես դեռ ճշտվում են, սակայն արդեն ամփոփված տվյալներով՝ ընտրությունները կայացել են երկրի բոլոր տարածաշրջաններում, բացառությամբ Չեչնիայի (հասկանալի պատճառներով): Քվեարկության օրը գործել է 94 հազարից ավելի ընտրական տեղամաս, գործընթացին հետեւել են 1000 (այլ տեղեկություններով՝ 1500) արտասահմանյան, 0,5 միլիոն տեղական դիտորդներ: Ընտրություններին մասնակցել է ձայնի իրավունք ունեցող քաղաքացիների 55 տոկոսից ավելին, որը մի քիչ պակաս է 4 տարի առաջվա, սակայն ավելի՝ 1993 թ. ցուցանիշներից եւ մոտ է եվրոպական ստանդարտներին: Չնայած բազմաթիվ խախտումների մասին կազմված արձանագրություններին, հազիվ թե դրանք դիտվեն իբրեւ ընտրությունների արդյունքների վրա էական ազդեցություն գործած խախտումներ եւ հանգեցնեն քվեարկության արդյունքների չեղյալ հայտարարմանը նույնիսկ առանձին տարածաշրջաններում, ինչպիսիք են Բաշկիրիան եւ... Մոսկվան (առաջինում արձանագրվել էր ընտրության արդյունքների «վերեւից» իջեցված հրահանգ՝ հօգուտ «Հայրենիք-Ողջ Ռուսաստան» նախընտրական բլոկի, երկրորդում քվեարկության օրը դիտարկվել էր գործող քաղաքագլուխ Յուրի Լուժկովի օգտին վարվող քարոզչություն): Սակայն ստացած ձայների ներկայացնելն այնքան հստակ է, որ նույնիսկ որոշ տեղերում դատական կարգով արդյունքների վերանայումը ուժերի հարաբերակցության մեջ էական փոփոխություն չի մտցնի (ինչպես եւ կախել էինք, Լուժկովն, օրինակ, վերընտրվել է Մոսկվայի քաղաքագլուխ ձայների ջախջախիչ մեծամասնությամբ՝ 70 տոկոսի շրջանակներում):

Եվ այսպես, համամասնական ընտրակարգով 5 տոկոսի արգելապատնեշը հաղթահարել են եւ ամենայն հավանականությամբ Դումայում տեղ կունենան նախընտրական մարաթոնի ելած 26-ից 6 խմբակցություն՝ Սերգեյ Շոյգուի «Միասնություն» միջռեգիոնալ դաշինքը, Գենադի Զյուգանովի կոմունիստները, Եվգենի Պրիմակովի «Հայրենիք-Ողջ Ռուսաստան» շարժումը, Սերգեյ Կիրիենկոյի «Աջ ուժերի միությունը», Վլադիմիր Ժիրինովսկու լիբերալ դեմոկրատները եւ Գրիգորի Յավլինսկու «Խնձորը» («Յաբլոկոն»): Ուրվագծվում է հետեւյալ պատկերը. «իշխանության կուսակցությունը»՝ վարչապետ Վլադիմիր Պուտինի կողմից սատարվող «Միասնությունը» եւ կոմունիստները կստանան յուրաքանչյուրը համամասնական 225 տեղերի մոտ մեկ քառորդը: Սրանք երկուսն էլ մեծ չափով կտրվել են 3-4-րդ տեղերում ընթացող Պրիմակովի ու Կիրիենկոյի գլխավորած դաշինքներից, որոնք կունենան տեղերի 8-10 տոկոսը: Եզրափակողների դերում կլինեն Ժիրինովսկու (6-7 տոկոս) եւ Յավլինսկու (5,5-6 տոկոս) կողմնակիցները:

Դումայում ուժերի հարաբերակցությունը մեծապես կախված կլինի մեծամասնական (միամանդատ) ընտրակարգով պատգամավոր դարձողների կողմնորոշումներից: 110-ից ավելի մարդ այս ընտրակարգով հանդես է գալիս իբրեւ պատգամավորության «անկախ» թեկնածու, կոմունիստ թեկնածուներն առջեւում են 38 դեպքում, 17 հոգի առջեւում են «Միասնության», 8 հոգի՝ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի գլխավորած «Մեր տունը Ռուսաստանն է» շարժման (ներառյալ իրեն՝ Չեռնոմիրդինին), 3 հոգի՝ «Յաբլոկոյի» դրոշով:

Արդեն պարզ է, որ Դուման ավելի «կարմիր» չի լինի, քան նախորդն էր, թեեւ առաջվա նման կունենա ընդգծված «վարդագույն» երանգ: Կոմունիստները եւ մյուս «ձախերը» կունենան դումայական 450 ընդհանուր տեղերի մեկ-երրորդը: Նույնքան տեղեր կնվաճեն նաեւ ընդգծված «աջերը»: Վարչապետ Պուտինի կառավարությունը, ամենայն հավանականությամբ, լուրջ դիմադրության չի հանդիպի, եւ երեւի թե բաղված պետք է համարել «ժողովրդական վստահության» նոր կառավարություն կազմելու ընդդիմադիր ուժերի հույսերը, որն այլ բան չէր, քան մինչեւ առաջիկա նախագահական ընտրությունները վարչապետ Պուտինին ասպարեզից հեռացնելու նկրտում: Իսկ դա նշանակում է, որ նախագահ ընտրվելու Պուտինի հնարավորությունները կմնան ամենաբարձրը: Եթե որեւէ արտակարգ բան չպատահի, օրինակ, Պուտինը տանուլ չտա Չեչնիայում միջազգային ահաբեկչության դեմ ծավալված գործողությունը, ապա ամռանը երկրի նախագահ դառնալը նրա համար առանձին դժվարություն չի ներկայացնի: Սա անչափ կարեւոր խնդիր է ո՛չ միայն Ռուսաստանի, այլեւ, առանց չափազանցության, աշխարհի համար: Նախորդ հրապարակումներից մեկում ես Պուտինին անվանել էի «Ռուսաստանի վերջին հույսը»: Եվ դա այդպես է, քանզի Պուտինն այս պահին երկրում շուկայական բարեփոխումների ու ժողովրդավարական արժեքների պաշտպանության, դրանց անշրջելիության փաստացի երաշխավորն է: Առա՞ջ, թե՞ ետ կգնա Ռուսաստանը, ահա՛ խնդիրը: Դատելով դումայական ընտրությունների թեկուզեւ նախնական արդյունքներից, կարելի է եզրակացնել, որ ժողովրդի մեծամասնությունը հակված է առաջ ընթանալու, չնայելով ամեն տեսակ դժվարություններին: Հենց այդ դժվարություններն են պատճառը, որ կոմունիստների դիրքերը չեն թուլանում՝ նրանց ուժը առայժմ «ես նայողների» պատկառելի թվաքանակի մեջ է: Բայց դա, ըստ իս, անցողիկ երեւույթ է. աճել եւ աճում է ռուսաստանցիների երիտասարդ մի սերունդ, որին այլեւս հասու չէ եւ վաղն էլ ավելի հասու չի լինելու անցյալի կարոտախտը: Իսկ կյանքի պայմանների աստիճանական, թեկուզեւ չնչին լավացումը, ավելի՛ է հուսադրելու այս միտումը: Վերջին հաշվով, խիստ հատկանշական է, որ Սերգեյ Կիրիենկոյի գլխավորած «աջերը» շատ շոշափելի աջակցություն ստացան դումայական ընտրություններում, այն էլ 1998-ի օգոստոսի 17-ի սարսափելի ձախողումից հետո: Ուրեմն, Ռուսաստանը թեկուզեւ մեծ դժվարությամբ, բայց անդառնալիորեն հրաժեշտ է տալիս իր կոմունիստական անցյալին եւ գալիք հազարամյակ կմտնի նոր արժեքներով, ժողովրդավարությունը ամրապնդելու հեռանկարով: Դա խոստանում է ուժեղ, կայուն, միջազգային հանրության հետ համաքայլ ընթացող երկիր, որն այլեւս, գոնե գաղափարական նկատառումներով, հակամարտության մեջ չի մտնի «մնացած» աշխարհի հետ: Հետեւաբար, շահելու է համաշխարհային կայունությունը, իսկ դա արդեն քիչ բարեբախտություն չէ բոլորի, նաեւ մեզ համար:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

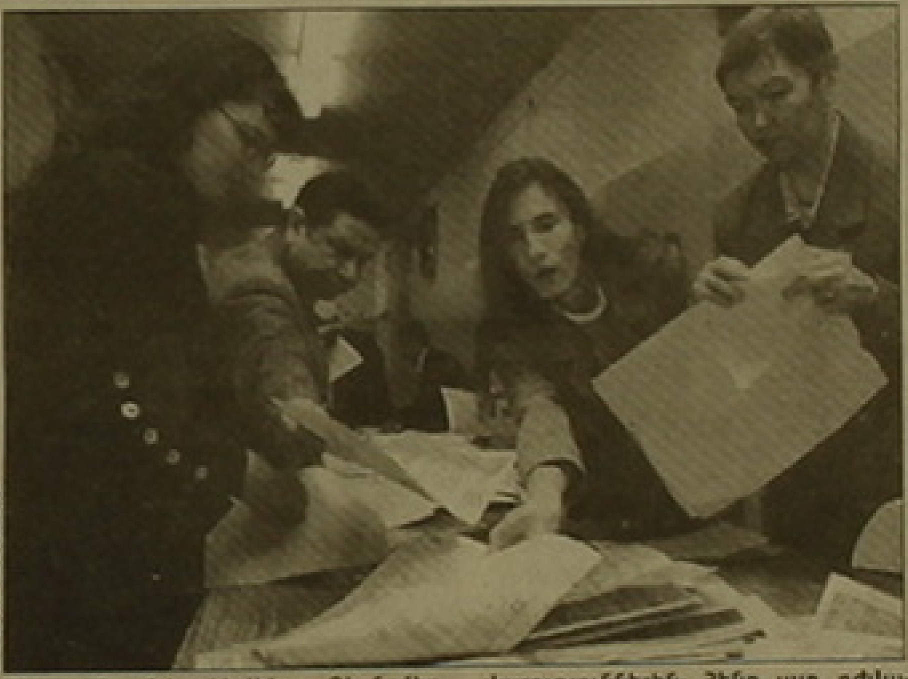

Եվրոյի փոխարժեքն այժմ 1 դոլար է

Ընթացիկ տարվա հունվարի 4-ից եվրամիության մեծ մասում շրջանառության մեջ դրվեց միասնական դրամարժույթ եվրոն, որի նախնական փոխարժեքը 1,175 ամերիկյան դոլար էր: Մինչեւ դեկտեմբերի 2-ը այն արժեզրկվեց 15 տոկոսով եւ հավասարվեց 0,9995 դոլարի: Մասնագետներից ոմանք սկսեցին հոռետեսական կանխագուշակություններ անել: Բայց անկումը կարճ տեւեց: Գերմանիայի տնտեսական կյանքի դրական տեղաշարժերը փոքր-ինչ բարձրացրին եվրոյի փոխարժեքը:

Դեկտեմբերի 9-ին Փարիզ այցելեց կանադացի հայտնի տնտեսագետ, Նյու Յորքի Կոլումբիա համալսարանի պրոֆեսոր Ռոբերտ Մանդելը, որը նույն օրը Ստոկհոլմում տնտեսագիտության Նոբելյան մրցանակ ստացավ: Մանդելը համարվում է եվրոյի հոգեհայրերից մեկը, քանի որ վաղուց հանդես է գալիս «նպատակահարմար դրամական գոտիների» ստեղծման օգտին: Փարիզում Մանդելը համոզմունք հայտնեց, որ Եվրոպայի կենտրոնական բանկը հարկ եղած դեպքում կմիջամտի եվրոյի օգտին, երբ հանկարծ դրա փոխարժեքի նոր անկման եւ սղաճի վտանգ ծագի: Նրա կարծիքով, երբ մեկ անգամ միջամտություն կատարվի Եվրամիության տնտեսական վերաշխուժացման նպատակով, ապա հաջորդ անգամ բնական կհամարվի տնտեսական գերաճի կասեցմանն ուղղված միջամտությունը:

Նոբելյան մրցանակակիրը վստահ է, որ եվրոյի փոխարժեքն ապագայում բարձրանալու է: «Պուեն» հանդեսի թղթակցի հետ զրուցելիս նա հայտարարեց, որ իր լավատեսության առաջին պատճառը Եվրամիության եւ ԱՄՆ-ի տնտեսական յուրահատուկ շրջափուլերի փոխատեղումն է, որը վաղ թե ուշ կատարվելու է հօգուտ Եվրոպայի: Երկրորդ պատճառն այն է, որ մի շարք կենտրոնական բանկեր ձգտում են կրճատել իրենց դոլարային պահուստներն ի նպաստ եվրոյի: Դեկտեմբերի առաջին տասնօրյակում այդպես վարվեց, օրինակ, Հոնկոնգի կենտրոնական բանկը՝ նպաստելով եվրոյի փոխարժեքի բարձրացմանը:

Գ. Ք.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ալիեւ. Վրաստանի հետ Ադրբեջանի գործընկերությունը Կովկասում խաղաղության հուսալի երաշխիքն է

ԲԱՔՈՒ, 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՓՐԱՅՄ ՆՅՈՒՍ: Ադրբեջանի եւ Վրաստանի ռազմավարական գործընկերությունը կայուն տնտեսական համագործակցություն է ապահովում երկու պետությունների միջեւ, մասնավորապես արեւմտյան ուղղությամբ ադրբեջանական նավթի փոխադրման եւ խողովակաշարերի անցկացման նախագծերի հաջող իրականացման բնագավառում: Այդ մասին Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը հայտարարել է կիրակի օրը Բաքվում Վրաստանի դեսպան Զուրաբ Գումբերիձեի հետ կայացած հանդիպմանը: Դիվանագիտական ներկայացուցչության ղեկավարն ադրբեջանական պետության ղեկավարին է հանձնել Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի անձնական ուղերձը, որը ներառում է Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթատարի եւ անդրկասպյան գազամուղի շինարարության նախագծերի իրացման հեռանկարների հարցերը:

Շեւարդնաձեն բացառում է Հյուսիսային Կովկաս ՆԱՏՕ-ի զորքեր մտցնելը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ըստ իս, ՆԱՏՕ-ն չի միջամտի Չեչնիայի իրադարձություններին, ես բացառում եմ Հյուսիսային Կովկաս ՆԱՏՕ-ի զորքեր մտցնելը», այս հայտարարությունն այսօր արել է Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, երկրի պետդիվանատանը կայացած ճեպազրույցի ժամանակ նա «հիմքեր չունեցող» է համարել ռուսաստանցի մի քանի քաղաքական գործիչների այն պնդումները, թե ՆԱՏՕ-ն կարող է զորքեր մտցնել Չեչնիա: «Կարծում եմ, որ իրադարձությունների նման ընթացքը բացառվում է», հայտարարել է վրացական պետության ղեկավարը:

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄՆ-ում բժիշկների մեղքով հազարավոր մարդիկ են մահանում

ԱՄՆ բժշկագիտության ինստիտուտի վերջին զեկուցագրի համաձայն, այդ երկրում բժշկական սխալների հետեւանքով ամեն տարի 44-98 հազար մարդ է մահանում: Այս տվյալները լրջորեն անհանգստացրել են ամերիկյան հասարակայնությանը: Իսկ նախագահ Բիլ Քլինթոնը 25 մլն դոլար է հատկացրել վիճակը շտկելու նպատակով:

Զեկուցագրի հեղինակները դատապարտում են բուժսպասարկման ամերիկյան համակարգը (հիվանդանոցներ, կլինիկաներ, բուժկաբինետներ եւ դեղատներ), որը բազմաթիվ բժշկական սխալների պատճառ է դառնում: Այսպես, դեղագործները, ըստ երեւույթին, սկսել են ավելի ու ավելի դժվարությամբ վերծանել բժիշկների դեղատոմսերը, ինչը դեղորայքի չափաքանակների հարցում ճակատագրական սխալների է հանգեցնում: Հաճախ ողբերգական հետեւանքներ են ունենում նաեւ խիստ տարբեր դեղամիջոցների անվանումների պատահական նմանությունները, որոնք սխալմունքի պատճառ են դառնում: «Պուեն» հանդեսը նշում է այդ կարգի մի քանի օրինակ. «Պրիմաքսինի» (հակաբիոտիկ) փոխարեն տրվել է «Պրեմարինը» (հորմոնային փոխարինիչ), «Նորկուրոնի» (նյարդակաթվածային) փոխարեն «Նարկան» (մորֆին), «Ցերեբիքսի» (ուղեղի ախտահարումների դեմ) փոխարեն «Ցելեբրեքս» (ցավազրկիչ) եւ այլն:

Բայց ամենալուրջ սխալները կապված են բժիշկների վերապատրաստման համակարգի թերությունների հետ: Բուժող բժիշկներից շատ-շատերը կարծես թե անտեղյակ են նորագույն տեխնոլոգիաների ու բուժական եղանակների գոյությանը: Զեկուցագրում նաեւ դատապարտվում է սխալներին հաջորդող բժշկական խորհրդակցությունների գաղտնիության քողը: ԱՄՆ բժշկագիտության ինստիտուտը հանձնարարում է բժշկական սխալները հայտնել դաշնային հասուկ գործակալությանը, իսկ վերապատրաստման ծրագրերի մեջ մտցնել հիվանդի ապահովության դասընթացներ:

Գ. Ք.

Հերթական աղմուկը ձկնկիթի շուրջ

Ձկնկիթ չսիրողների, անտեղյակների համար սեւ ձկնկիթը միատեսակ է: Սակայն գիտակները ցանկանում են, որ իրենց սեւ ձկնկիթը բացառապես ռուսական լինի, եւ դրա համար պատրաստ են հարյուրավոր դոլարներ վճարել: Իսկ երբ դրան ավելացնենք նաեւ աֆրիկյան շուկայում սեւ ձկնկիթի անընդհատ աճող գները եւ թառափի նվազող քանակը, պարզ կդառնա, թե ինչո՞ւ են անընդհատ սկանդալներ բռնկվում սեւ ձկնկիթի արտադրության ու վաճառքի շուրջ: Վերջերս Բալթիմորի ֆեդերալ դատարանը հետաքննում էր ամերիկյան «Խավիար եւ խավիար» ընկերության գործը՝ մեղադրելով «դժբախտ շատակերներին» խաբելու մեջ: Ֆիրման անօրինականորեն սպասարկել է բազմաթիվ այցելուների, ներառյալ «Ամերիկյան ավիաուղիներ» եւ «Թարմ սնունդ» ընկերություններին, Միացյալ Արաբական Էմիրության խավիարը վաճառելով ռուսականի անունից, իսկ ամերիկյան համեմատաբար էժան ձուկը՝ չափազանց թանկ գնով: Ընկերության իրավաբանը հրաժարվեց պատասխանել մեզ հետաքրքրող հարցերին այս առիթով:

Վերջերս նմանատիպ չարաշահումները, կապված կաշառակերության ու մաքսանենգության հետ, հաճախացել են: Նախկինում ռուսական մասնակարգումները վերահսկվում էին այնքան, որքան կարելի էր կոմունիստական խիստ ռեժիմի պայմաններում: Երբ քաղաքական իրավիճակը փոխվեց, «հայտնվեցինք վայրի Արեւմուտքում: Յուրաքանչյուր ոք, ով չէր ալարում, փորձում էր ռուսական սեւ ձկնկիթ արտահանել», ասում է Նյու Յորքի սննդի մասնագիտական «Ռուս ընդ դուստրեր» խանութի տնօրեն Մարկ Ռուս Ֆեդերմանը: Իսկ Իրանի նկատմամբ ԱՄՆ-ի էմբարգոն ամերիկացի վաճառականներին զրկում է նաեւ աշխարհի ամենաորակյալ Պարսկական ձկնկիթը ներմուծելուց: Արդյունքում բարգավաճում է միջազգային սեւ շուկան: Չի փրկում նույնիսկ «Ֆիլ ընդ Վիլլայի» ծառայության կողմից անցկացվող ԴՆԹ-ի թեստը՝ պարզելու համար, թե որտեղից է բերվել ձկնկիթը: Ձկնագողությունը, ձկնկիթի հակաօրինական վաճառքը վատ է անդրադառնում թառափի առանց այն էլ նվազող քանակության վրա»: Օրենքի նորմերը նրանց այդքան էլ չեն անհանգստացնում: Իսկ մշակովի ձկնկիթը այդքան համեղ չէ, որքան բնականը: Հետեւաբար, երբ իրավասու անձինք չկարողանան պահպանել ձուկը, շուտով ձկնկիթն արդեն այդքան համեղ չի լինի:

«ՆՅՈՒԶՎԻՔ»

digitised by A.R.A.R.@

«Աս ցեղը լուսեղ ու սրտաբուխ բարբառի մըն է ծարաւ»

Ռուբեն Սեւակի հիշատակի տունը Նիսում

Միջերկրականի մաքրամաքուր ջրերի ափին, ֆրանսիական Նիս քաղաքում տեսարժան վայրեր շատ կան: Բայց այս քաղաքը գուցե շատ կաղքատանար, եթե չունենար «Ռուբեն Սեւակի հիշատակի տունը», մի թանգարան, ուր ամ-

Հովհաննես Չիլինկիրյանը Նիսի թանգարանում:

փոփված են հայ մեծ բանաստեղծի մասունքները՝ գրություններ, կենցաղային իրեր, նկարներ: Բանաստեղծի եղբոր որդին՝ սփյուռքում լայն ճանաչման արժանացած մտավորական Հովհաննես Չիլինկիրյանը, երկյուղածությամբ, խնամքով հավաքել է իր հորեղբոր հետ կապված ամեն մի իր, ամեն մի գրություն: Ժամանակին դիմել է ՀԽՍՀ իշխանություններին՝ հայրենիքում Ռուբեն Սեւակի տուն-թանգարան ստեղծելուն աջակցելու խնդրանքով: Սակայն 1985-ին Մոսկվայով անցնող մեր ճանապարհը չի բացվել Ռուբեն Սեւակի համար: Բայց համառ էր Չիլինկիրյան տոհմի շառավիղը: Ու...

«Շնորհիւ Նոնոյին (Յովհաննէս Չիլինկիրեան), հայրս՝ Ռուբէն Սեւակը վերածնաւ, Երեւանի մէջ իր անուան դպրոցով եւ յուշարձանով, Պէյրութի մէջ իր անուան Ռուբէն Սեւակ Մատենադարանով եւ Նիսի մէջ իր յիշատակի տուն-թանգարանով», պիտի ասի Ռուբեն Սեւակի դուստրը՝ Շամիրամը:

Այս թանգարանի ամեն մի ցուցանմուշի համար դողում է 75-ամյա Հովհաննես Չիլինկիրյանը, ամեն ինչ անում է, որ հորեղբոր հիշատակը միշտ վառ մնա: Ձեռագրերը պահպանվում են մեծագույն խնամքով: Պատերից նկարներ են կախված, որոնցից մի քանիսի՝ Հյուգոյի, Բեթհովենի, Գյոթեի, Մոցարտի դիմանկարների հեղինակը Պոլսի Պերպերյան վարժարանի 19-ամյա աշակերտ Ռուբեն Սեւակն է: Թանգարանում կան նաեւ հայ ճանաչված նկարիչների գործեր (Այվազովսկի, Սախոխյան, Շահին, Գառզու, Սուքաֆյան, Հակոբյան, Էլիբեկյան...):

Անշուշտ, առավել կարեւոր են Ռուբեն Սեւակի ձեռագրերը, նրա հետ կապված գրությունները, նամակները, լուսանկարները:

Բայց գեղատեսիլ Նիսում գտնվող այս տունը սոսկ տեսարժան վայր չէ: 1986-ից սկսած, այսինքն հիմնադրման օրվանից, «Հիշատակի տանը» Հովհաննես Չիլինկիրյանը լուրջ ուսումնասիրություններ է կատարում Ռուբեն Սեւակի գրական ժառանգությունը գիտական համահավաք տեսքի բերելու, հրատարակման պատրաստելու համար: Շատ ու շատ փաստաթղթեր, բանաստեղծություններ, պատմվածքներ ու հոդվածներ դեռեւս անտիպ են: Հ. Չիլինկիրյանի հրատարակած «Ռուբեն Սեւակ եւ «Փրցուցե՛ք ուղեղներ»» հատորյակը մեծ ցանկության կատարումը կարելի է համարել: Վերջերս Նիսից մեզ ուղարկված ծանրոցում կար նաեւ այս հատորյակը: Շնորհակալություն հայտնելով տրն Չիլինկիրյանին անչափ թանկ նվերի համար, հարմար գտանք ներկայացնել Ռուբեն Սեւակի «Այլասերում» պատմվածքը գրված 1911 թ. Լոզանում: 88 տարի առաջ գրված այս փոքրիկ ստեղծագործությունը ժամանակի չափումներից դուրս է: Այն որոշ վերապահումներով նաեւ մեր այսօրվան է վերաբերում:

«...Աշխարհիս բոլոր մարդասպաններն ու բոլոր չարագործները ձեռք ձեռքի տուած՝ պիտի չկրնային այնքան երիտասարդ, այնքան խոստումնալից, այնքան ընտրուած հոգիներ սպաննել, քան Շոփէնհաուէր մը, Նիցշէ մը, Պայրըն մը...

Այլասերած մանուկներու օրօրոցներուն մէջ պէտք է փնտռել անձնասպանութեան քարոզիչները, յոռետեսութեան առաքեալները, ապականութեան մարգարէները:

Անոնք կը ջլատեն գործունէութեան ամէն տենչ, երջանկութեան ամէն յոյս, սրբութեան ամէն հաւատք:

Անոնք չեն յառաջադիմեր՝ այլ կ'ոստնուն, չեն երազեր՝ կը զառանցեն, չեն օրհներ՝ այլ կը նզովեն, չեն սիրեր՝ այլ կը տոփան:

Իրենց երգը հայհոյանքի մը պէս ամբարտաւան է, իրենց ժպիտը հեգնութեան մը պէս վիրաւորիչ:

Օրինակ կ'ուզէ՞ք: Բայց ամէն ազգէ աւելի հայ մտաւորականութիւնը կը վխտայ աս ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ՀԱՆՃԱՐՆԵՐՈՎ...

Կէս հանճարներ շա՜տ: Բայց երբ ցեղի մը մտաւորական բանակը տաղանդաւոր փոքրիկ վիժուկներով միայն կը լենայ՝ անհանդուրժելի, գայթակղեցուցիչ, դատապարտուած ցեղ մը կ'ըլլայ այն...

...Ու մենք փոխանակ արմատախիլ ընելու, ջղիսօրէն կ'ընտրենք էն ախտավարակ ծիլերը ու զիրենք միայն մշակենք:

Այն բոլոր առոյգ, պայքարող, զուարթ ու աչքաբաց երիտասարդութիւնը, որ կը լեցնէ մեր վարժարանները, կ'առնենք օր առաջ գործի տալու համար:

Իսկ այն քանի մը ծղծիմ, տժգոյն ու տխուր տղաքները, այն պատանի ծերունիները, որ արեւէն ու պայքարէն խուսափելով՝ դպրոցի մութ անկիւններուն մէջ թուղթ կը մրոտեն, անոնք դպրոցէ դպրոց, երկիրէ երկիր, համալսարանէ համալսարան կը ղրկենք:

Խեղճերը... Անոնք կը լեցնեն պանդուխտ ուսանողի գերեզմանները, անոնք կը լեցնեն հարուստի նախասենեակները ու վաճառականի գրասենեակները, հիւանդանոցի խցեակները անոնք կը լեցնեն...

Ու կը պատահի մեզ ա՛յն ինչ որ մէկ քաղաքակիրթ ազգի չէ պատահած:

Մեր գիւղացի ու շուկայի դասակարգը աւելի մտացի է քան այն, որ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ կը կոչուի, ընթերցողը աւելի ողջամիտ է, քան գրողը, ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒՈՂԸ ԱՒԵԼԻ ՀԵՌԱՏԵՍ է, ՔԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂԸ, ուրիշ խօսքով՝ մարմինը աւելի խելացի է, քան ուղեղը...

Բնախօսական օրէնք մըն է, որ մարմինը իր մէջէն քիչ-քիչ կը չեզոքացնէ, կ'անջատէ, կը վտարէ այլասերած մասերը:

Նոյն օրէնքով միայն կարելի է բացատրել՝ թէ ինչո՞ւ մեր մտաւորականութեան ու մեր հասարակութեան միջեւ գտնուող կապը քիչ-քիչ կը բարակնայ:

Ցեղը կը մնայ առաւել քան երբեք առողջ, ու իր մէջէն կը չեզոքացնէ, կ'անջատէ, կը վտարէ օտարացած ու այլասերած տարրերը:

Գլուխը մարմինին կապող նիհար պարանոցը երթալով կը բարակնայ: Ու հեռու չէ գուցէ այն օրը, երբոր վիզը փրթելով՝ մեր մտաւորականութիւնն անմարմին գլուխ մը պիտի ըլլայ միայն, եւ մեր ցեղը՝ անգլուխ մարմին մը...

Չէ՞ք տեսներ արդէն, թէ ինչպէս շատ մը գրագէտներ լիրբ քաջութիւնը ունին յայտարարելու՝ թէ իրենք ժողովուրդին համար չէ, որ կը գրեն:

Ոչ, հօտին ու հովիւներուն միջեւ անհասկացողութիւնը երբեք այսքան մեծ չէր եղած...

Գառնուկի պէս անզէն ցեղ մը ամէն օր, ամէն օր կը յօշոտուի: Իսկ մեր գամբռները խելօքցեր, փիլիսոփայացեր, քաղաքակրթուեր են, տիեզերական եղբայրակցութեան մը խօսքեր կ'ընեն մեզի, ու կ'երազեն այն հեռաւոր օրուան՝ ուր գայլ ու գառնուկ մէկտեղ կ'արածուին...

Մանուկի պէս տգէտ ցեղ մը ուսման կաթին է կարօտ, այն բարի ու անարատ ու սպիտակ կաթին, որ հիւանդներն իսկ կարենային մարսել:

Իսկ մեր համալսարանականները, որ մեր մտաւոր սնտու մայրերը պիտի ըլլային, դեռ կերածնին չմարսած կուգան մեր առջեւ փսխելու...

Որբուկի պէս անտէր ցեղ մը հուժկու, ու լուսեղ ու սրտաբուխ բարբառի մըն է ծարաւ, իսկ մեր գրագէտները հանելուկային, առեղծուածային, խաւարակուռ բաներ կ'ըսեն իրեն, ու մեր քերթողները՝ գրիչնին հայ արեան մէջ թաթխելէ վերջ՝ չինարէն տաղեր կը գրեն, որպէսզի մարդ չհասկնայ...

Հեռո՜ւ մենէ՝ ախտագին մտաւորականներ: Դուք ցեղին պէտքն էք, բայց երբ ուղեղը ուրիշ կերպ չի կրնար խորհիլ, քան յուսահատեցնելով մեր կենսունակութիւնը, մենք պիտի փրցնենք ու նետենք այդ ուղեղը:

Մենք նոր միտքեր, նոր սրտեր, նոր հոգիներ պիտի դարբնենք:

Մեզի կարմիր ու մսուտ շուրթներով, ուժեղ ու ժպտուն գրականութիւն մը պէտք է:

Մեզի առողջ ու երիտասարդ մտաւորականներ պէտք են: Ձուկն իր գլուխէն կը հոտի, ազգն՝ իր մտաւորականներէն: Անոնք են ցեղի մը գլուխը: Կրնայ մարմինը շատ ուժեղ ու շատ գործունեայ ըլլալ, բայց երբ ուղեղը խաթարուած է՝ այդ մարմնին շարժումը պիտի ըլլայ միայն յիմարական գործունէութիւն եւ անպտուղ յոգնութիւն:

Ահա թէ ինչո՞ւ փոխանակ յառաջդիմելու՝ խենթերու պէս կեցած տեղերնուս վրայ կը ցատկինք, երկու հազար տարիէ ի վեր...

Այո, մեր ցեղը տարօրինականապէս կենսունակ ու աշխատող ցեղ մըն է: Այո՛, մեր հնամենի նաւը դեռ ջուրերուն վրայ կը ծփայ, դեռ չընկղմեցաւ: Բայց ի՞նչ է պատճառը, որ երէկուան նաւակները մեզ արդէն անցան, ու մենք Ուրուական նաւին պէս կը ծածանինք դեռ, անխորտակելի, բայց եւ հաստատ ցամաքի մը հասնելու անկարող...

Ասոր պատճառները շատ բարդ են անշուշտ: Բայց գլխաւոր պատճառներէն մէկն այն է, որ ղեկին գլուխը կը նստեցնենք մեր էն ախտագին, էն այլասերած, էն անպէտ ծնունդները:

Սակայն ստո՛յգ, ստո՛յգ կ'ըսեմ ձեզի, վտանգը մեծ է, շա՜տ մեծ, աւելի՜ մեծ, քան կրնանք ենթադրել:

Ժամանակն է հակազդելու, հակազդե՛նք: Մեզի նոր Ոսկեդար մը պէտք է, նոր Ոսկեդա՞ր մը: Այլասերո՞ւմ. ո՛չ, վերածնունդ»:

Պոլսի Պերպերյան վարժարանի 1905 թ. շրջանավարտները: Առաջին շարքում աջից երրորդը Ռուբեն Սեւակն է:

Ռուբեն Սեւակի գրական ժառանգության ուսումնասիրման գործը դեռ առջեւում է, քանզի այնքա՜ն քիչ բան է արված այդ ուղղությամբ: Ընդամենը 30 տարի ապրած «տրուբադուրը» շատ ավելի մեծ ուշադրության է արժանի: Հենց այս է պատճառը, որ Ռուբեն Սեւակի ժառանգները, նրա հարազատներն ամեն ինչ անում են մեծ բանաստեղծի հիշատակը վառ պահելու համար:

Երբ 1995 թ. ապրիլի 7-ին Երեւանի թիվ 151 դպրոցն անվանակոչվեց Ռուբեն Սեւակի անունով, մատաղ մատուցվեց ըստ մեր նախնյաց սովորության: Այդ ժամանակ ընթերցվեց Հովհաննես Չիլինկիրյանի ուղերձը, որը շնորհակալության խոսք էր Ռուբեն Սեւակի հիշատակը զարթնեցնելու համար, այն մարդու, որն, ավա՜ղ, գերեզման չունեցավ: Բանաստեղծի դստեր Շամիրամի եւ Նոնոյի (ինչպես հարազատները կոչում են Հովհաննես Չիլինկիրյանին) նախաձեռնությամբ դպրոցի առջեւ տեղադրվեց նաեւ բանաստեղծի կիսանդրին (քանդակագործ՝ Լեւոն Թոխմաջյան): Ռ. Սեւակի անվան դպրոցի տնօրեն Ջուլիետա Ղազարյանն այսօր հպարտությամբ ցույց է տալիս բանաստեղծի թանգարանը, որի ստեղծման նախաձեռնողներն ինքն է եղել եւ դպրոցի ուսուցչուհի Գոհար Վարդանյանը: Իհարկե, այստեղ հավաքված ցուցանմուշներն այնքան էլ շատ չեն, բայց Նիսում գտնվող թանգարանի հետ միասին այն առաքելությունն են կատարում, որի մասին միշտ երազել է Հովհաննես Չիլինկիրյանը:

Ռուբեն Սեւակը շարունակվում է, եւ շարունակվում է մի քանի նախանձախնդիրների ջանքերի շնորհիվ:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

«Ուզում են հավատացնել, թե ...»

Երվանդ Մանարյանի մեծարման երեկոն

Ինքը կիրակի օրով է ծնվել՝ 1924 թ. օգոստոսի 10-ին: Գուցե դա է պատճառը, որ երբեք թեւերը չի կախում, հոնքերը չի կախում, հայացքը չի կախում: «Այ մարդ, ասում է նա զարմացած, այնպես արագ թեւաթափ ենք լինում»: «Դա գուցե նրանից է, որ շատերն իրենց տեղում չեն», ասում եմ: «Հա, էլի, ճիշտ ասացիր, շատ ճիշտ ասացիր», հիացած ասում է նա: Բոլորի հետ խոսելիս հիացած է, ամեն մեկի ասած խոսքին անչափ կարեւորություն է տալիս: Ու զրուցակիցն իրեն լավ է զգում: Այսպիսի մարդ է Երվանդ Մանարյանը, հիացող, միշտ հիացող մարդ: Ու հենց դրանով հիացնում է:

Բա՞ն է հնարել. 75 տարեկան: Երեսուն տարեկանի եռանդ ունի: Ու ամենակարեւորը. իր այս հնարած 75 տարիների ընթացքում պահպանեց ու պահպանում է պոետիկ բնույթը, հիանալու ծիրը չի կորցնում: Շատ վատ բաներ է տեսնում, շատ վատ բաների հանդիպում, բայց երբեք ոչ մեկին չի վիրավորել, ոչ մեկին թթու խոսք չի ասել: Ինձ հանդիպած մարդկանցից այսպիսին էր Վիլյամ Սարոյանը: Ու եթե մեծն Բիլը Սեւ սարերի ծնունդ էր, իսկ Երվանդ Մանարյանը ծնվել է Իրանի Սուլթանաբադ քաղաքում, միեւնույն է, երկուսն էլ կարողանում են մարդկանց երջանկություն պարգեւել, որովհետեւ իրենք երջանկանալու մեծ երազանք ունեն:

Գրեթե ամեն օր հանդիպում ենք: Գուցե պատահաբար: Բայց նախախնամությունն ինձ տանում, հասցնում է Հրաչյա Քոչարի փողոց, Աբովյան փողոց, նույնիսկ մետրոպոլիտենի «Գարեգին Նժդեհի հրապարակ» կայարանը, ուր հանդիպում եմ Երվանդ Մանարյանին: Դուրս է եկել իր maisone-ից (տնից) ու «Ագուլիս» տիկնիկային թատրոնի, իր թատրոնի հարցերն է լուծում: Կենցաղում քչով բավարարվող, արվեստում քիչը, առավել եւս միջակությունը չի ընդունում: Այստեղ արդեն խիստ է, անչափ խիստ եւ առաջին հերթին՝ իր նկատմամբ: Բեմում Թափառնիկոս եղավ, Բերեւս, Բալարդ, էկրանին երեւում է «Կարինե», «Վերադարձ», «Եվս հինգ օր», «Ընկեր Փանջունի» ֆիլմերում, գրել է «Տժվժիկ», «Տերն ու ծառան», «Սպիտակ ափեր» ֆիլմերի սցենարները, Երեւանի տիկնիկային թատրոնում արեց այն, ինչ շատ-շատերը չեն կարողացել անել ուրիշ թատրոններում: Ակադեմիկոս Լեւոն Հախվերդյանի խոսքը հիշենք. «Դերասանական խաղի որ ասպարեզն ուզում եք վերցրե՛ք կինո, ռադիո, թատրոն. եթե կա դերի հոգեբանական յուրացում՝ ժեստը կլինի այնքան տպավորիչ, ինչպես Երվանդ Մանարյանինն է՝ իր այնքան վառ կինոդերերում»:

Ու, ահա, դեկտեմբերի 18-ին, շաբաթ օրը, Երեւանի Հովհաննես Թումանյանի տիկնիկային թատրոնում հավաքվել էին Երվանդ Մանարյանի արվեստը գնահատողները, եկել էին եւս մեկ անգամ հիանալու մարդու ամենակարեւոր հատկությամբ՝ լավատեսությամբ: «Ինչպե՞ս եք», հարցրին: «Ինչպե՞ս պիտի լինեմ, հարցին հարցով պատասխանեց: Խաբել, բերել են այստեղ, ասում են, թե 75 տարեկան եմ: Ու որպեսզի իրենց ասածը հաստատեն, ծաղկեփունջ են նվիրում, ծաղիկներ, «Բարի լույս», բարի խոսքեր են ասում: Ես էլ սկսում եմ հավատալ, թե հենց այդքան եմ՝ 75 տարեկան: Ի՞նչ կարող եմ անել...»:

Իսկական թատրոն...

ՍԵՐԳԵՅ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Դեկտեմբերի 21

- 1375 թ. ծնվել է իտալացի գրող Ջովաննի Բոկաչչոն՝ «Դեկամերոնի» հեղինակը:
- 1639 թ. ծնվել է ֆրանսիացի դրամատուրգ Ժան Ռասինը: Լինելով կլասիցիզմի ամենաականավոր բանաստեղծը, նա հսկայական ազդեցություն է թողել գրականության ու թատրոնի հետագա զարգացման վրա:
- 1879 թ. ծնվել է Իոսիֆ Ստալինը:
- 1849 թ. ծնվել է մեծանուն դերասան Պետրոս Ադամյանը:
- Այսօր հին հայկական տոմարով Քաղոց ամսվա Գրգուռ օրն է

ՆԱԻՐԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Շիրակը»՝ նաեւ Սուպերգավաթակիր

«Շիրակ»–«Ցեմենտ» 2-1 (1-1, լր. 1-0)։ Երեւան, «Հրազդան» մարզադաշտ, 18-ը դեկտեմբերի։ Մրցավար՝ Արմեն Մանուչարյան։

«Շիրակ»–Արթուր Հովհաննիսյան, Ֆելիքս Խոջոյան, Կարեն Ալեքսանյան, Հովհաննես Դեմիրճյան, Հակոբ Արտոյան, Արարատ Հարությունյան (Սամվել Նիկոլյան, 91), Արթուր Պետրոսյան, Հովհաննես Թահմազյան, Կոլյա Եփրանոսյան, Արա Աղամյան, Արտյոմ Բեռնեցյան։

«Ցեմենտ»-Գառնիկ Հովհաննիսյան, Գրիգոր Գրիգորյան, Վահան Արզումանյան, Տիգրան Հովհաննիսյան, Կարեն Սիմոնյան, Նորիկ Հոխոյան, Գագիկ Մանուկյան (Եղիշե Մելիքյան, 46), Ռոմիկ Խաչատրյան, Արամ Հակոբյան (Անուշավան Փահլեւանյան, 62), Շիրակ Սարիկյան, Հայկ Հակոբյան (Արամ Հայրապետյան, 64)։

Գոլերը խփեցին Արտյոմ Բեռնեցյանը (37), Ռոմիկ Խաչատրյանը (42), Արթուր Պետրոսյանը (96)։ Զգուշացվեցին Հակոբ Արտոյանը, Հովհաննես Թահմազյանը, Նորիկ Հոխոյանը, Շիրակ Սարիկյանը։ 56-րդ րոպեին հեռացվեց Վահան Արզումանյանը։

Ընթացիկ մրցաշրջանում Գյումրիի «Շիրակի» եւ Արարատի «Ցեմենտի» միջեւ անցկացված բոլոր հանդիպումներն էլ աչքի են ընկել տպավորիչ արտակարգ լարվածությամբ։ Բացառություն չկազմեց նաեւ Սուպերգավաթի համար անցկացված վճռորոշ հանդիպումը, որտեղ, չնայած կուտակված հոգնածությանը, երկու թիմերն էլ ջանացին իրենց դրսեւորել լավագույն կողմերով։ Առանց վերապահության կարելի է ասել, որ հանդիպումը ստացվեց, այն դիտարժան էր եւ մինչեւ վերջ լարվածության մեջ պահեց ֆուտբոլասերներին։

Մրցակիցները միմյանց այնքան քաջատեղյակ էին, որ հետախուզության կարիք չզգացվեց, երկու թիմերն էլ անմիջապես անցան ակտիվ գործողությունների։ Խաղասկզբում ավելի ակտիվ էին «Ցեմենտի» ֆուտբոլիստները, որոնք մի քանի անգամ սպառնացին շիրակցիների դարպասին, սակայն ապարդյուն։ Իսկ ահա «Շիրակը» կարողացավ հմտորեն օգտագործել մրցակցի անփութությունը։ Տուգանային հրապարակում սխալվեց Վահան Արզումանյանը, նրանից գնդակը խլեց Արարատ Հարությունյանն ու անմիջապես փոխանցեց Արտյոմ Բեռնեցյանին, որն էլ բացեց հաշիվը։ Սակայն շիրակցիների ուրախությունը շատ կարճ տեւեց. հինգ րոպե անց «Ցեմենտի» լավագույն ֆուտբոլիստը Ռոմիկ Խաչատրյանը, հավասարեցրեց հաշիվը։

Հանգստից հետո պայքարի լարվածությունն ավելի աճեց, խաղը դարձավ ավելի դիտարժան։ «Ցեմենտին» դժվարին կացության մեջ դրեց թիմի ավագ Վահան Արզումանյանը, որը հեռացվեց խաղադաշտից։ «Ցեմենտը» ստիպված էր վերադասավորել իր ուժերը, հարձակվողի փոխարեն խաղադաշտ մտավ պաշտպան Արամ Հայրապետյանը, Ռոմիկ Խաչատրյանն էլ ստիպված էր ավելի շատ ուշադրություն բեւեռել սեփական դարպասի պաշտպանությանը։ Ինչ խոսք, դա որոշ չափով թուլացրեց «Ցեմենտի» հարձակողական ներուժը, չնայած ի պատիվ թիմի, արարատցիները ձգտում էին առջեւի գծում ակտիվ խաղ ցուցադրել։ Երկու անգամ հարվածային դիրքերում հայտնվեցին Նորիկ Հոխոյանն ու Հայկ Հակոբյանը, սակայն չօգտագործեցին գոլ խփելու հարմար պահերը։ Գյումրեցի Արթուր Պետրոսյանն էլ, մեն-մենակ հայտնվելով դարպասապահի դիմաց, վրիպեց։

Մրցակարգի համաձայն, նշանակվեց լրացուցիչ 30 րոպե ժամանակ՝ մինչեւ առաջին գոլը։ Շիրակցիները չչարաշահեցին ցուրտ եղանակին մարզադաշտում հավաքված ֆուտբոլասերների համբերությունը եւ ընդամենը 6 րոպե անց խփեցին հաղթական գնդակը։ Իր վարպետությամբ աչքի ընկավ Արթուր Պետրոսյանը։

Այսպիսով, «Շիրակը», չեմպիոնի կոչումից բացի, նվաճեց նաեւ հանրապետության Սուպերգավաթը։ Թիմը Սուպերգավաթակիր դարձավ 2-րդ անգամ (առաջինը՝ 1996 թ.), նաեւ ռեւանշի հասնելով անցյալ տարի պաշտավոր մրցանակի համար կայացած խաղում «Ցեմենտից» կրած պարտության դիմաց։

«Ցեմենտն» էլ արժանի է դրվատանքի, թիմը մինչեւ վերջ պայքարեց հաղթության հասնելու համար՝ ցուցադրելով գրագետ խաղ։ Այնպես որ՝ հանդիպումը ստացվեց։

Ֆուտբոլի ՀՀ ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար Արման Հովհաննիսյանը Սուպերգավաթը հանձնեց Ֆելիքս Խոջոյանին։ «Շիրակը» հանրապետական ֆեդերացիայի կողմից արժանացավ 500 հազար դրամ գումարի։ Դրամական մրցանակներ էր սահմանել նաեւ «Վեդի Ալկո» ֆիրման (տնօրեն՝ Սամվել Ղազարյան)։ Դրանք հանձնվեցին հանդիպման լավագույն խաղացող Ռոմիկ Խաչատրյանին (100 հազար դրամ), լավագույն դարպասապահ Գառնիկ Հովհաննիսյանին (50 հազար) եւ առաջին գոլի հեղինակ Արտյոմ Բեռնեցյանին (60 հազար)։ Վերջինիս հատուկ մրցանակ հանձնվեց նաեւ «Կիլիկիա» ակումբի կողմից։

Հանդիպումից հետո «Շիրակի» գլխավոր մարզիչ Անդրանիկ Ադամյանին խնդրեցինք իր կարծիքը հայտնել մրցախաղի մասին։

– Կարծում եմ, հոգեբանական առումով «Շիրակն» առավելություն ուներ, քանի որ երկրի առաջնության վճռորոշ խաղում հաղթությունն ուղեկցել էր մեզ։ Միեւնույն ժամանակ, «Ցեմենտը» պատվախնդիր թիմ է եւ խաղին ամենայն լրջությամբ էր նախապատրաստվել՝ ձգտելով շահել Սուպերգավաթը։ Կարծում եմ, խաղը դիտարժան էր, երկու թիմերն էլ ներդրեցին իրենց բոլոր ուժերը հաղթության հասնելու համար։ Ուրախ եմ, որ հաղթեցինք։ Տղերքն տղաները, բոլորից էլ անչափ գոհ եմ ու շնորհակալ։ Մրցաշրջանն իրոք որ բավական դժվարին ու հոգնեցուցիչ էր։ Այժմ մինչեւ ԱՊՀ գավաթի մրցաշարի մեկնարկը զույգ տղաներին հանգիստ տանք, միեւնույն ժամանակ նրանք անհատապես կմարզվեն։ Հունվարից թիմը կսկսի նախապատրաստվել նոր մրցաշրջանին։

ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

ԹԵՆԻՍ

Ավարտեցին մրցաշրջանը

Աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստներն ավարտեցին հագեցած, լարված մրցաշրջանը։ Պրոֆեսիոնալ թենիսիստների ասոցիացիան (ATP) ընթացքում պարբերաբար հրապարակում էր մարզիկների անհատական վարկանիշները։ Ներկայացնում ենք 1999-ի առաջին 20 թենիսիստների եւ թենիսիստուհիների արդյունքները։

Տղամարդիկ

1. Անդրե Աղասի (ԱՄՆ)՝ 5048, 2. Եվգենի Կաֆելնիկով (Ռուսաստան)՝ 3465, 3. Փիթ Սամփրաս (ԱՄՆ)՝ 3024, 4. Թոմաս Էնքվիստ (Շվեդիա)՝ 2606, 5. Գուստավո Կուերտեն (Բրազիլիա)՝ 2601, 6. Նիկոլաս Կիֆեր (Գերմանիա)՝ 2447, 7. Թոդ Մարտին (ԱՄՆ)՝ 2408, 8. Նիկոլաս Լապենտի (Էկվադոր)՝ 2284, 9. Մարսելո Ռիոս (Չիլի)՝ 2245, 10. Ռիխարդ Կրայչեկ (Հոլանդիա)՝ 2095, 11. Թոմաս Հաաս (Գերմանիա)՝ 1921, 12. Թիմ Հենման (Անգլիա)՝ 1920, 13. Սեդրիկ Պիոլին (Ֆրանսիա)՝ 1814, 14. Գրեգ Ռուսեդսկի (Անգլիա)՝ 1802, 15. Մագնուս Նորման (Շվեդիա)՝ 1748, 16. Պատրիկ Ռաֆթեր (Ավստրալիա)՝ 1731, 17. Կարոլ Կուչերա (Սլովակիա)՝ 1633, 18. Ալբերտո Կոստա (Իսպանիա)՝ 1572, 19. Մարկ Ֆիլիպուսիս (Ավստրալիա)՝ 1570, 20. Վինսենթ Սփեյդի (ԱՄՆ)՝ 1542 միավոր։

Կանայք

1. Մարտինա Հինգիս (Շվեյցարիա)՝ 6074, 2. Լինդսեյ Դեւենպորտ (ԱՄՆ)՝ 4841, 3. Վեներա Ուիլյամս (ԱՄՆ)՝ 4378, 4. Սերենա Ուիլյամս (ԱՄՆ)՝ 3021, 5. Մերի Պիրս (Ֆրանսիա)՝ 2658, 6. Մոնիկա Սելեշ (ԱՄՆ)՝ 2310, 7. Նատալի Տոզյա (Ֆրանսիա)՝ 2213, 8. Բարբարա Շեթ (Ավստրիա)՝ 2188, 9. Ժյուլի Ալար (Ֆրանսիա)՝ 1977, 10. Ամելի Մորեսմո (Ֆրանսիա)՝ 1906, 11. Ամանդա Կոըթցեր (ՀԱՀ)՝ 1846, 12. Աննա Կուռնիկովա (Ռուսաստան)՝ 1641, 13. Սանդրին Տեստյու (Ֆրանսիա)՝ 1635, 14. Դոմինիկ վան Ռուս (Բելգիա)՝ 1621, 15. Կոնչիտա Մարտինես (Իսպանիա)՝ 1564, 16. Անկե Հուբեր (Գերմանիա)՝ 1548, 17. Արանտա Սանչես-Վիկարիո (Իսպանիա)՝ 1435, 18. Ելենա Լիխովցեւա (Ռուսաստան)՝ 1393, 19. Էմի Ֆրեյզեր (ԱՄՆ)՝ 1299, 20. Ռուքսանդրա Դրագոմիր (Ռումինիա)՝ 1291 միավոր։

Այսուհետ, 2000 թ.-ից սկսած, պրոֆեսիոնալ թենիսիստների միավորների հաշվարկն այլ կերպ կանցկացվի, իսկ դասակարգման աղյուսակները կտպագրվեն տարին մեկ անգամ։

ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը Սպիտակ տանն ընդունել է Անդրե Աղասիին եւ Սերենա Ուիլյամսին։

Պրոֆեսիոնալ թենիսիստները բավականին բարձր վարձատրվող մարզիկներ են։ Ինչքան էլ ուրիշի փողերը հաշվելը գովելի զբաղմունք չէ, այդուհանդերձ, ներկայացնենք տարվա ընթացքում ամենաբարձր պարգեւավճարներ ստացած թենիսիստ-թենիսիստուհիներին. տղամարդիկ–Աղասի՝ 4 269 265 դոլար, Սամփրաս՝ 2 816 406, Կաֆելնիկով՝ 2 360 498, Ռուսեդսկի՝ 2 122 535, կանայք–Հինգիս՝ 3 291 780, Դեւենպորտ՝ 2 734 205, Ս. Ուիլյամս՝ 2 605 102, Վ. Ուիլյամս՝ 2 316 005 դոլար։

Ռոբերտո Բաջոն դժգոհում է...

Հանրահայտ ֆուտբոլիստ, Միլանի «Ինտերի» կիսապաշտպան Ռոբերտո Բաջոն հայտարարել է, թե թիմի մարզիչ Մարչելո Լիպպին իր խոսքի տերը չէ. նա իրեն խոստացել էր ընդգրկել հիմնական կազմում։ «Խաղալու հնարավորություն ինձ համարյա չեն տալիս», ասում է Բաջոն։ «Ինտերը» չի խաղում եվրագավաթում, եւ ես ինձ դրսեւորելու հնարավորություն չունեմ։ Այս տարի միայն չորս անգամ եմ դաշտ մտել, եւ միշտ՝ խաղավերջում, ընդ որում երբ դեպքում մեր թիմը պարտվում էր։ Բայց չէ՞ որ երբ Լիպպին «Ինտեր» եկավ, ինձ հիմնական կազմում տեղ խոստացավ՝ համարելով, որ ես թիմի համար շատ կարեւոր խաղացող եմ»։ Այս հարձակումներին անմիջապես հետեւեց հակահարվածը։ Լիպպին պատասխանեց. «Ես չպետք է ուշադրություն դարձնեմ, թե ինչքան նեղանում են ֆուտբոլիստները։ Իմ խնդիրն է այնպես անել, որպեսզի թիմը խաղա ու հաղթի։ Իսկ եթե մարզչի ընդունած որոշումները դուր չեն գալիս խաղացողին, նրա կամքն է փոխել թիմը»։ Ոչ պակաս կոշտ արտահայտվեց «Ինտերի» մարզական տնօրեն Լելե Օրիալին. «Ֆուտբոլիստները թիմում խաղում են այն դեպքում, երբ դրան արժանի են։ Բաջոյի համար էլ պետք է գործեն նույն կանոնները, ինչ մյուսների։ Ով համաձայն չէ դրան, կարող է ուրիշ ակումբ փնտրել»։

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

2. Մինա։ 3. Իորա։ 5. Բիկով։ 6. Ռոլան։ 8. Ռոպե։ 9. Ժակո։ 10. Փամփուշտ։ 11. Նունուֆար։ 12. «Լավանդա»։ 13. Վալախիա։ 15. Ագռավ։ 17. Եվա։ 18. Օդա։ 22. Շաշկի։ 23. Իվանո։ 25. Եղսո։ 26. Եղան։ 28. Մանե։ 29. Բույս։

Հորիզոնական

1. «Ամերիկա»։ 4. Սենբեռնար։ 7. Բեռանժե։ 10. Փասիան։ 12. Լեսկով։ 14. Վան։ 16. «Նարինե»։ 18. Օդանավ։ 19. Վաառդ։ 20. Ֆաբուլա։ 21. Աղոյան։ 22. Շվի։ 24. Տերտեր։ 27. Ամեոբա։ 30. Ռոտոնդա։ 31. Պոլիդորոս։ 32. Ամեթիստ։

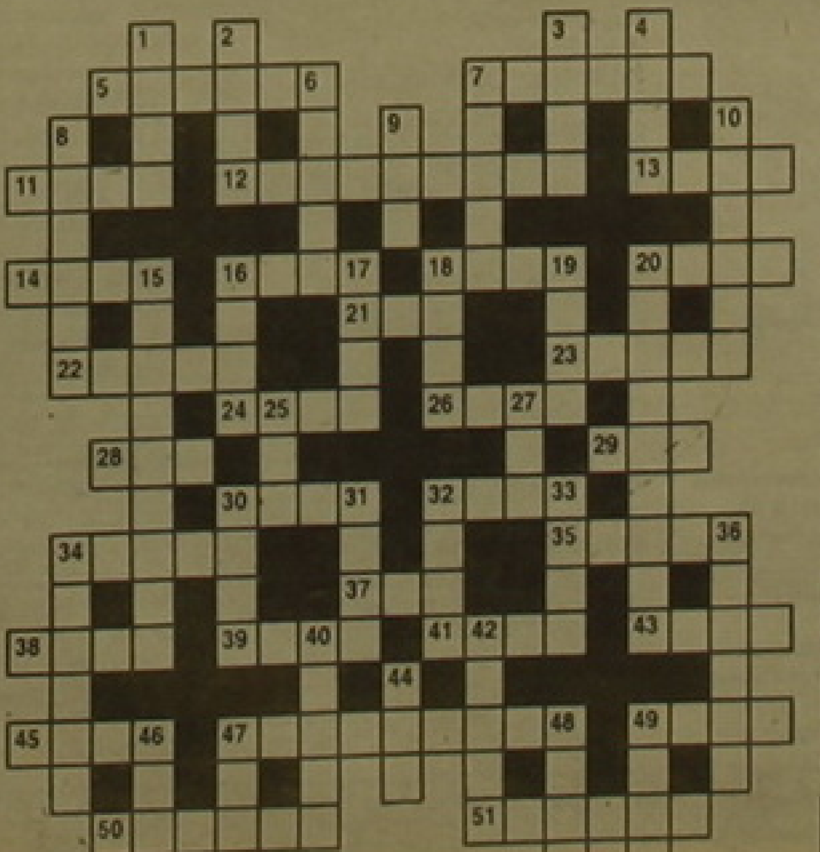

Ուղղահայաց

1. Անգլիական ֆուտբոլային ակումբ։ 2. Ֆրանսիացի հանրահայտ ֆուտբոլիստ, աշխարհի 1958 թ. առաջնության 3-րդ մրցանակակիր։ 3. Հայաստանում տարածված սեղանի խաղ։ 4. Բրազիլիայի հավաքականի դարպասապահ։ 6. Արգենտինայի հավաքականի պաշտպան։ 7. Ճապոնացի ֆուտբոլիստ, Ֆրանսիա-98-ի մասնակից։ 8. Պարագվայի հավաքականի պաշտպան։ 9. Ֆրանսիական ֆուտբոլային ակումբ։ 10. Գերմանիայի հավաքականի ֆուտբոլիստ։ 15. Կիպրոսի առաջատար ֆուտբոլային ակումբ։ 16. Հայկական ֆուտբոլային ակումբ։ 17. Մադրիդի «Ռեալի» նախագահը։ 18. 1954 թ. աշխարհի առաջնության եզրափակիչ խաղի գլխավոր մրցավարը։ 19. Կիրգիզական ֆուտբոլային ակումբ։ 20. Մարսելի «Օլիմպիկի» իտալացի ֆուտբոլիստ։ 25. Անգլիական «Ուիմբլդոն» թիմի կիսապաշտպան։ 27. Ֆրանսիական ֆուտբոլային ակումբ։ 30. Բրազիլացի պաշտպան, 1994 թ. աշխարհի չեմպիոն։ 31. Ուրուգվայցի ֆուտբոլիստ, 1962 թ. աշխարհի առաջնության մասնակից։ 32. Իտալական հանրահայտ ակումբ։ 33. Լեհաստանի հավաքականի ֆուտբոլիստ։ 34. Կիեւի «Դինամոյի» խաղացող։ 36. Կոլումբիայի հավաքականի կիսապաշտպան։ 40. Էստոնիայի բազմակի չեմպիոն թիմ։ 42. Սալվադորցի ֆուտբոլիստ, աշխարհի 1982 թ. առաջնության մասնակից։ 44. Լեհական ֆուտբոլային ակումբ։ 46. «Ֆրանսիա-98»-ի մասնակից հավաքական։ 47. «Մանչեսթր Յունայթեդի» հոլանդացի ֆուտբոլիստ։ 48. Ամերիկացի հայտնի թենիսիստ։ 49. Հոլանդացի ֆուտբոլիստ, աշխարհի կրկնակի փոխչեմպիոն։

Հորիզոնական

5. Անգլիական «Տոտենհեմի» ֆրանսիացի ֆուտբոլիստ։ 7. Ռուսաստանյան ֆուտբոլային ակումբ։ 11. Ֆրանսիական ֆուտբոլային ակումբ։ 12. Պորտուգալական ֆուտբոլային ակումբ։ 13. Օլիմպիական խաղերի նշանաբան։ 14. Պորտուգալիայի հավաքականի դարպասապահ։ 16. Արգենտինացի ֆուտբոլիստ, 1994 թ. աշխարհի առաջնության մասնակից։ 18. Մեքսիկացի ֆուտբոլիստ, Ֆրանսիա-98-ի մասնակից։ 20. Ֆրանսիական ֆուտբոլային ակումբ։ 21. Լեգենդար բոնցքամարտիկ։ 22. Հոլանդական «Ֆեյենոորդի» ... ֆուտբոլիստ։ 23. Մրցանակ։ 24. Բելգիական ... «Թրուդեն» թիմի ֆուտբոլիստ։ 26. Հավաքական աֆրիկյան բազմակի չեմպիոն։ 28. Ճապոնացի ֆուտբոլիստ, «Ֆրանսիա-98»-ի մասնակից։ 29. Անգլիայի հավաքականի կիսապաշտպան։ 30. Դորտմունդի «Բորուսիայի» դարպասապահ։ 32. 1982 թ. Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստը։ 34. Բրազիլացի ֆուտբոլիստ, 1930 թ. աշխարհի առաջնության մասնակից։ 35. Ավստրիացի ֆուտբոլիստ, 1982 թ. աշխարհի առաջնության մասնակից։ 37. Ֆուտբոլիստ, 1930 թ. աշխարհի չեմպիոն։ 38. Չիլիացի ֆուտբոլիստ, Ֆրանսիա-98-ի մասնակից։ 39. Ֆուտբոլի եվրոպական միություն։ 41. Ֆրանսիական ֆուտբոլային ակումբ։ 43. Մարսելի «Օլիմպիկի» պաշտպան։ 45. Իտալական ֆուտբոլային ակումբ։ 47. Հարավսլավիայի հավաքականի ֆուտբոլիստ։ 49. Գերմանացի ֆուտբոլիստ, 1996 թ. Եվրոպայի չեմպիոն։ 50. Հոլանդական ֆուտբոլային ակումբ։ 51. Ուրուգվայցի ֆուտբոլիստ, 1962 թ. աշխարհի առաջնության մասնակից։

Կազմեց ՆԱՐԵԿ ՏՈՆՈՅԱՆԸ

Մրցանակային խաչբառի պատասխանները կտպագրվեն «Ազգի» դեկտեմբերի 25-ի համարում։

Փորձեք լուծել, եւ արժեքավոր մրցանակը Ձերն է

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Օրվա հետքով**

ՎԵՐԱՄԻԱՎՈՐՈՒՄ

«Կարելի է շատ բան սովորել խաղաղակիրթ աշխարհից»

450 տարի հետո պորտուգալացիները Մակաոն վերադարձրին Չինաստանին

Դեկտեմբերի 19-ին աշխարհի բոլոր հեռուստաընկերությունները, այդ թվում նաեւ Հայաստանի ազգային հեռուստատեսությունը, ցուցադրեցին Աոմեն (Մակաո) կղզին Չինաստանին միավորվելու պաշտոնական արարողությունը, որին մասնակցում էին ինչպես չինական, այնպես էլ պորտուգալական իշխանությունների ներկայացուցիչները: Կարեւորն այն է, որ 450 տարի այս կղզում տիրապետած պորտուգալացիներն իրենց անչափ նիրք էին պահում: Բանն այն է, որ սկսած 16-րդ դարից Չինաստանի մաս կազմող Աոմեն կղզին անջատվել էր Չինաստանից եւ գտնվում էր պորտուգալական տիրապետության տակ: Ցին թագավորությանը պատկանող վերջին տիրակալներն այս կղզում իրենց իշխանությունը կորցրին 1535 թ.: Այնուհետեւ 1840 թ.-ից սկսած այստեղ փորձեցին իրենց տիրապետությունը հաստատել նաեւ անգլիացիները, որոնք եւ սկիզբ դրին չին կառավարիչներին կնքելու 1840 թ. «Պեկինյան» պայմանագիրը: 1949 թ. Չինաստանում ժողովրդական հանրապետություն հռչակվելուց հետո տեղացիներն անընդհատ ձգտում էին վերամիավորվել մայր հայրենիքին: Այսինքն ստեղծվել էր այնպիսի իրավիճակ, ինչպես Հայաստանի եւ Արցախի հարցում:

12 տարի առաջ սկսվեցին բանակցությունները պորտուգալական իշխանությունների հետ: Հասկանալի պատճառներով պորտուգալացիները հեշտությամբ չէին համաձայնվում հրաժարվել այս կղզուց, քանզի Աոմենը գրեթե նույն նշանակությունն ունի Չինաստանի համար, ինչ ժամանակին ունեցել է Կուբան ԱՄՆ-ի համար: Աոմենում գտնվում են շատ խաղատներ, հարուստ հյուրանոցներ, այս կղզում կարելի է շատ հաճելի, թեկուզեւ անչափ թանկարժեք հանգիստ ունենալ: Ի վերջո, 1999 թ. Աոմենը միացավ Չինաստանին: Բաց, արդար ընտրությունների միջոցով ընտրվեց չինացի առաջին կառավարիչը Խե Խոուխուան: Այս առիթով չին ժողովրդին շնորհավորեց նաեւ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը:

Երեկ Հայաստանում ՉԺՀ-ի դեսպանատանը տեղի ունեցավ այս պատմական արարողությանը նվիրված մամլո ասուլիս, որի ժամանակ ելույթ ունեցավ ՀՀ-ում ՉԺՀ դեսպան Չժու Չժանչունը: Նա հավաքված լրագրողներին հայտարարեց, որ կղզում երկրորդ օրն է, ինչ ողջ ժողովուրդը տոնական տրամադրության մեջ է: Այստեղ են գտնվում նաեւ չինական ազգային բանակի մաս կազմող զորամասերը, այսինքն փաստորեն կատարվել է չինացիների 450-ամյա երազանքը: Չնայած այն բանին, որ Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունը սոցիալիստական ուղիով է առաջ գնում, իսկ Աոմենում կապիտալիստական շուկայական հարաբերություններ են, դեսպանի խոսքերով՝ դա չի խոչընդոտի միասնական պետության կազմում զարգանալուն:

Այնուհետեւ պատասխանելով լրագրողների հարցերին, պրն Չժանչունը մի շարք տեղեկություններ հայտնեց Հայաստանի եւ Չինաստանի միջեւ առկա տնտեսական եւ մշակութային կապերի մասին: Մեր գործընկերներից մեկի հարցին, թե ինչպե՞ս է նա գնահատում Ադրբեջանի դիրքն Արցախի հիմնահարցում, դեսպանը հայտարարեց, որ այս առումով անչափ օրինակելի է պորտուգալացիների դիրքը: «Կարելի է շատ բան սովորել խաղաղակիրթ աշխարհից»:

Ս. Գ.

ԱՐՑԱԽ

«Շենքում ռումբ կա» խաղեր նաեւ Ստեփանակերտում

Ահաբեկչության ուրվականը դեկտեմբերի 18-ի երեկոյան եւ այդուհետեւ ամբողջ գիշեր շրջեց նաեւ Ստեփանակերտում: Իսկ տագնապահարության շարժառիթն այն էր, որ ինչ-որ մեկը գրություն էր մտցրել Ազատամարտիկների պողոտայի թիվ 31 շենքի 9-րդ բնակարանի դռան անցքով՝ հետեւյալ բովանդակությամբ. «Շուտ երեխաներին վերցրու, դուրս արի շենքից, շենքում ռումբ կա տեղադրված: Չմոռանաս հարեւաններին եւս զգուշացնել, մեղք են»:

Տանտիրուհին՝ Ռ. Օ.-ն, գրության մասին ՆԳՆ թիվ 1 բաժին հայտարարություն տվեց ժամը 19:20-ին, որից հետո համապատասխան մարմինները ձեռնարկեցին առաջնահերթ ու անհետաձգելի բոլոր գործողությունները: Մասնավորապես, շրջափակվեց շենքը, եւ բնակիչները էվակուացվեցին, ինչպես այդ, այնպես էլ հարակից շենքերից:

Փոխհամագործակցված աշխատանքներ տարվեցին ամբողջ գիշեր, սակայն ռումբ չհայտնաբերվեց: Ինչ-որ մեկը չար կատա՞կ էր արել: Գո՞ւցե: Իսկ ահա, մեկնաբանելով դեպքը, ԼՂՀ ՆԳՆ շտաբի պետի տեղակալ, գնդապետ Վ. Ստեփանյանը նշեց, որ իրավապահների համար զգուշանալու հիմք են հանդիսացել ահաբեկչական գործողություններն ու փորձերը թե՛ Ռուսաստանի Դաշնությունում եւ թե՛ Հայաստանի Հանրապետությունում: Տվյալ դեպքում, ահաբեկչության հավանականությունը մեծանում է այն հանգամանքով, որ նշված շենքի առաջին հարկում է տեղադրված քաղաքապետ Կ. Բաբայանին պատկանող սրճարանը: Ներկա քաղաքական լարվածության պայմաններում իրավիճակն ավելի սրող սադրիչ գործողությունների դիմելն ինչ-ինչ ուժերի կողմից քիչ հավանական չէ, ուստի անհրաժեշտ է բոլոր դեպքերում առավել զգոն լինել, եզրափակեց գնդապետ Ստեփանյանը:

Փաստի առթիվ ոստիկանության կողմից կատարվում են համապատասխան ստուգումներ:

«Ազգի» թղթակցին միեւնույն ժամանակ հայտնի է դարձել նույն աղբյուրներից, որ նման բովանդակությամբ եւս մի գրություն, ըստ Ռ. Օ.-ի խոստովանության, վերջինիս էր հղվել մեկ ամիս առաջ: Այդ ահազանգին, սակայն, չգիտես ինչու, տանտերերը չէին արձագանքել:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Հանրահավաքի կոչը «դոչ» չունեցավ

Ի հետեւանք պաշտպանության բանակի հրամանատար Ս. Բաբայանի պաշտոնից ազատման, «Նախաձեռնողների քաղաքացիական խումբ» ստորագրությամբ թռուցիկներ էին հայտնվել Ստեփանակերտում:

Թռուցիկներում, մասնավորապես, նշվելով «ժողովրդի եւ պետության երախտագիտությանն արժանացած հրամանատարին բացահայտ անարգանքի ենթարկելու եւ նրա անունն անպատվելու» մասին, միաժամանակ կոչ էր արվում դեկտեմբերի 19-ին, ժամը 16-ին Հաղթանակի հրապարակում (ըստ թռուցիկի՝ «կալցավորյում», առանց լակեյների) հանրահավաք կազմակերպելու եւ «իրենց ձայնը բարձրացնելու ազգի արժանապատվության համար»:

Կոչն ըստ երեւույթին ընկալում չգտավ համակիրների մոտ, որովհետեւ նշված ժամին հրապարակում ոչ միայն ցուցարարներ չհավաքվեցին, այլեւ իրենց զգացնել չտվին նույնիսկ նախաձեռնող խմբի անդամները:

Կ. Գ.

Hotel Armenia
Executive Assistant

We are looking for Executive Assistant to the Director of Personnel of Hotel Armenia. Excellent language, computer, translating and typing skills are required. The applicant should also have good interpersonal and organizational skills, as well as be very energetic and detail-oriented.

Apply in writing with full CV by december 25, 1999.

Hotel Armenia, Amiryan 1, Yerevan Armenia
Department of Human Resources
Tel: 56-03-91. Fax: 151-803

ՀԱՅՆԵՐԱՐՏԲԱՆԿ

«Հայներարտբանկը» 2000 թ. առաջին եռամսյակում նախատեսում է իր տրանսպորտային շարժակազմի բարձացում՝ նոր միջոցների ձեռքբերման եւ շահագործման մեջ գտնվողների իրացման միջոցով: Շահագրգիռ անձանց հրավիրում ենք համագործակցության:

Դիմել Երեւան, Նալբանդյան 2
Հայներարտբանկ
Բանկի գործունեության ապահովման ծառայություն
Հեռ. 58 99 02

GlaxoWellcome Armenia
REPRESENTATIVE OFFICE

HIRING ANNOUNCEMENT

POSITION-MEDICAL REPRESENTATIVE

QUALIFICATION

- Strong interpersonal and communication skill.
- Organizational talent and commercial feeling.
- Very good knowledge of English.
- Computer literate (PC).
- Communicate well with other doctors.
- International travel experience, working in experience is plus.

The candidate must have medical or public health degree and minimum 5 year of experience in the medical institutions.

HOW TO APPLY?

THE DEADLINE FOR THE SUBMISSION OF RESUME IS DECEMBER 20/1999

SEND TO THE ATTENTION OF DR. KHACHATRYAN. COUNTRY MANAGER.

ADDRESS
GlaxoWellcome Armenia, 7 Baghramyan Ave., Yerevan 375019 Armenia
Tel: +003742 569157. Fax: +003742 151415
E-mail: helen@arminco.com

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

21 դեկտեմբեր

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.20 Սամուլի կրպակ
10.30 Մուլտֆիլմ «Հոբելյան»
11.00 Գ/Ֆ «Լռության կողեխը»
12.30 Կամուրջ. «Գոհաբանության օրը»
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Արեգ
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
18.55 Բանուգործ
19.10 Հեռուստալոտո
20.00 Նկարչի աշխարհը
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.55 Գ/Ֆ «Գործարք»
23.40 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր
00.20 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.20 Ռուբիկոն+

Պրոմեթեւս
9.05 Վաղ առավոտյան
10.00 Մուլտֆիլմ
10.20 Երգիծական ծրագիր «Անուշ լինի»
10.40 Սերիալ «Կանանց աշխարհը»
11.25 Սիս Օհանյանի ցուցահանդեսը
11.40 Միլենիում
12.00, 18.00, 20.30, 0.35 Լուրեր
18.20 Մուլտֆիլմ
18.40 Վ/Ս «Բնությանը պահապան»
19.05 Մարզաշխարհն անցած շաբաթ
19.40 Վավերագրական ֆիլմ
20.00 Երաժշտական ծրագիր «Սոլի բանալի»
21.00 Սերիալ «Կանանց աշխարհը»
21.45 «Այսօր»
22.10 Ծանոթ-անծանոթը
22.30 Ուշ երեկոյան
23.10 Գ/Ֆ «Անակոնդա»

9.00 Տոմար
19.00 Հրապարակ
19.10 «Չղջիկը» ներկայացնում է. բնաշխարհ
19.30, 21.30, 23.30, 2.30 Սուրհանդակ
19.50 Մամուլի խոսնակ
20.05 Հմայիլ
20.30 Աստարեզ
21.10 Չղջիկ
21.50 Գ/Ֆ «Լիալուսնի օրը»
24.00 Զրո ժամ
0.05 Ավետա
0.30 Խուժան ալիք
0.55 Գ/Ֆ «Կապտազգեստ սատանան»

Մինչեւ 16.00 պրոֆիլակտիկա
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Գազանների մենամարտը»
16.45 Ամեն ինչ հնարավոր է
17.00 Լեռան արքան
17.25 Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Քննուշ թույն»
19.00 Նորություններ
19.25 Մոլորակ KBH
19.55 Փնտրում եմ քեզ
20.40 Սերիալ «Սղասատարահ»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Հոկեյ. միջազգային մրցաշարս «Բալթիկայի գավաթ». Ռուսաստանի հավաքական-Շվեդիայի հավաքական
24.40 Նորություններ
24.55 Գ/Ֆ «Սահապարտների ցուցակը» (դերերում Ք. Իստվուդ, Պ. Կլերկսոն. ԱՄՆ, 1988 թ.)
02.35 Սերիալ «Երազներ որսացողները»

РТР

7.30-10.30 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
9.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.30 Հեռուստահանդես «Արենա-սպորտ»
11.00 Մուլտֆիլմ
11.15 Վասիլի Շուկշինը. Լիդիա Ֆեդոսեեւա-Շուկշինան «Կարմիր բոհնչ» ֆիլմում
13.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.00, 18.00, 20.00, 22.00, 02.00 Լուրեր
14.20 Միխայիլ Ուլյանովը եւ Նոնա Մորդյուկովան «Նախագահը» ֆիլմում (1-ին եւ 2-րդ սերիաներ)
17.00 Խանութ բազմոցի վրա
17.30 Մուլտֆիլմեր
18.20 Ապտարակ
19.00 Սերիալ «Կոմիսար Ռեքսը»
20.30 Ռուսական սերիա. «Ցանկանում եմ երջանկություն»
21.25 Լիակատար մոդեռն
22.45 Ֆանտաստիկայի շաբաթ. «Գաղջն հեծողը-2»
00.35 Հերթապահ բաժանմունք
00.50 Ակտո+TV
02.20 Խանութ բազմոցի վրա

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (590000), տեղեկագրքով (1800 դրամ), սկավառակով (3600 դրամ), INTERNET ցանցով (www.arminco.com/spyur; spyur.acc.am; armscape.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1176. Տպաքանակ 4000. Ստորագրված է տպագրության 20. 12. 1999. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@